

FRIVILLIGT ARBEJDE I VORDINGBORG KOMMUNE

Bjarne Ibsen

2019:8

MOVEMENTS

Frivilligt arbejde i Vordingborg Kommune

Bjarne Ibsen

Frivilligt arbejde i Vordingborg Kommune

Bjarne Ibsen

Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund,
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Udgivet 2019

ISBN 978-87-93669-63-5 (pdf)

Serie: Movements, 2019:8

Serieudgiver: Institut for Idræt og Biomekanik

Forsidefoto: Adobe Stock

Tryk: Print & Sign, Odense

Indhold

1. Indledning.....	5
2. Det frivillige arbejde i foreningerne	6
2.1. Indledning	6
2.2. Metode	6
2.3. Vurdering af det frivillige arbejdes betydning	7
2.4. Antal frivillige og lønnede medarbejdere i foreningerne.....	8
2.5. Flere eller færre frivillige og lønnede medarbejdere.....	10
3. Samarbejdet mellem foreninger og kommunale institutioner.....	17
3.1. Indledning	17
3.2. Samarbejdets omfang	18
3.3. Begrundelser for samarbejdet.....	20
3.4. Begrundelser for ikke at samarbejde	22
3.5. Vurderingen af samarbejdet.....	23
3.6. Holdningen til samarbejdet.....	24
3.7. Foreningernes kendskab til råd og nævn i Vordingborg Kommune	25
3.8. Foreningernes rolle i lokalsamfundet	26
4. Borgernes medlemskab af foreninger.....	28
4.1. Indledning	28
4.2. Hvor mange er medlem af en forening?	28
5. Borgernes deltagelse i frivilligt arbejde	36
5.1. Hvor mange arbejder frivilligt i Vordingborg Kommune?	36
5.2. Medlem af den forening eller organisation, som den frivillige udfører frivilligt arbejde for?	42
5.3. Tidsafgrænset frivilligt arbejde	42
5.4. Motiver for at arbejde frivilligt.....	42
5.5. Hvorfor ikke arbejde frivilligt?.....	44
5.6. Holdninger til frivilligt arbejde	45
Bilag.....	47

1. Indledning

Dette notat er en foreløbig analyse af *det frivillige arbejde i Vordingborg Kommune* baseret på to spørgeskemaundersøgelser, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund på Syddansk Universitet har gennemført i Vordingborg Kommune i februar og marts måned 2019. Den første undersøgelse er en spørgeskemaundersøgelse af alle foreninger i Vordingborg Kommune. Den anden undersøgelse er en elektronisk spørgeskemaundersøgelse af et repræsentativt udsnit af voksne borgere i Vordingborg Kommune, der både omfatter spørgsmål om borgernes medlemskab af foreninger samt deltagelse i frivilligt arbejde og spørgsmål om borgernes deltagelse i kultur-, fritids- og idrætsaktiviteter samt deres vurdering af kommunen.

Analyserne i dette notat vil indgå i den samlede rapport fra undersøgelsen, der offentliggøres efter sommerferien. Notatet består af fire afsnit.

1. I det første afsnit analyseres det frivillige arbejde i foreningerne i Vordingborg Kommune.
2. I det andet afsnit analyseres foreningernes samarbejde med kommunale institutioner og afdelinger.
3. Tredje afsnit er en analyse af borgernes svar på spørgsmål om deres medlemskab af foreninger.
4. I det sidste afsnit analyseres borgernes svar på en række spørgsmål om deres deltagelse frivilligt arbejde, hvorfor de gør det, mv.

2. Det frivillige arbejde i foreningerne

2.1. Indledning

Formålet for denne del af den samlede undersøgelse er at belyse, hvordan foreningerne har det i Vordingborg Kommune med særlig fokus på det frivillige arbejde og foreningernes samarbejde med kommunen og kommunale institutioner.

Da de fleste af spørgsmålene i spørgeskemaet også er benyttet i tilsvarende undersøgelser af foreningslivet i andre kommuner, er det muligt at sammenligne nogle af resultaterne fra undersøgelsen i disse kommuner med resultaterne fra denne undersøgelse i Vordingborg Kommune.

Teksten i dette afsnit er disponeret således. Efter denne indledning gives i afsnit 2.2 en kort beskrivelse af, hvordan foreningsundersøgelsen er gennemført. I afsnit 2.3 analyseres det frivillige arbejde i foreningerne: hvor stor betydning det frivillige arbejde tillægges, hvor mange frivillige foreningerne har, om foreningerne har fået flere eller færre frivillige de seneste fem år, og hvad de gør for at rekruttere nye frivillige. I afsnit 2.3 ser vi på foreningernes samarbejde med Vordingborg Kommune og dens institutioner og centre. I afsnit 2.4 analyseres foreningernes rolle i lokalsamfundet samt der benyttelse af og kendskab til kommunens råd og nævn.

2.2. Metode

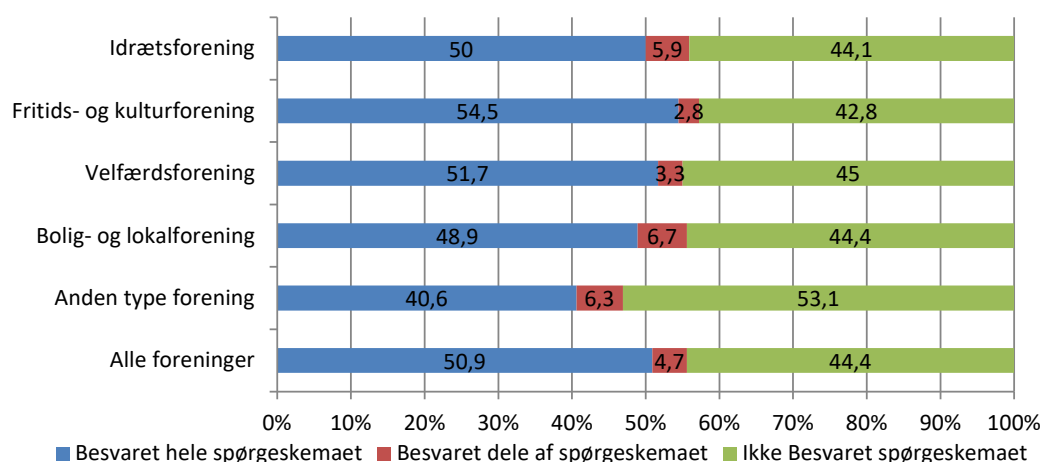
Foreningsundersøgelsen omfatter en spørgeskemaundersøgelse samt nogle uddybende interviews med foreninger og skoler om deres samarbejde under Åben Skole. Analysen deraf indgår i den samlede rapport for hele undersøgelsen.

Alle foreninger, som har ladet sig registrere på kommunens foreningsportal, fik sidst i februar måned tilsendt et elektronisk spørgeskema. Spørgeskemaet omfattede for det første en række spørgsmål om foreningens alder, aktiviteter, målgrupper, antal medlemmer, mål og værdier samt forhold til lokalsamfundet. For det andet indeholdt spørgeskemaet flere spørgsmål om det frivillige arbejde i foreningen. For det tredje omfattede spørgeskemaet en række spørgsmål om, hvem foreningen samarbejder med, hvad samarbejdet med kommunale institutioner går ud på samt foreningens vurdering af og holdning til et samarbejde med kommunale institutioner. I dette notat er det primært spørgsmålene i anden og tredje del af spørgeskemaet, som analyseres.

Der blev gennemført to rykkere, hvor foreninger, der ikke havde besvaret spørgeskemaet, fik en venlig påmindelse derom. Der blev lukket for besvarelser i midten af marts 2019. Spørgeskemaet blev distribueret via e-mail til 468 foreninger. Figur 2.1 viser, at 56 pct. af foreningerne har besvaret spørgeskemaet. Af disse fuldførte knap fem procent ikke hele besvarelsen, og en del foreninger har også undladt at besvare enkelte spørgsmål. Det er

dog overordnet en meget tilfredsstillende besvarelsesprocent, som er betydeligt højere end i tilsvarende undersøgelser i andre kommuner. Der er forholdsvis små forskelle mellem foreningsområderne på andelen, som har besvaret spørgeskemaet.

Figur 2.1. Andel af foreninger som besvarede spørgeskemaet, opdelt på fem foreningstyper (pct.)

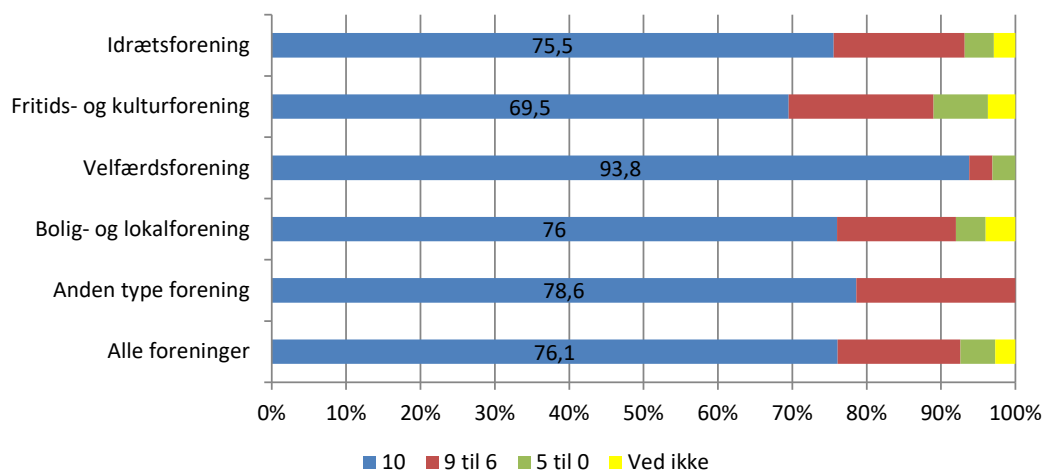

Det frivillige arbejde i foreningerne tillægges normalt meget stor betydning, men ofte hører man, at foreningerne har svært ved at finde nye frivillige. I dette afsnit skal vi først se på, hvilken betydning foreningerne tillægges det frivillige arbejde. Derpå afdækkes det, hvor mange frivillige foreningerne har, og om de har flere eller færre frivillige end fem år tidligere. Til sidst ser vi på foreningernes vurdering af, hvor svært det er at skaffe nye frivillige, og hvad de gør for at rekruttere frivillige.

2.3. Vurdering af det frivillige arbejdes betydning

Figur 2.2. viser, at foreningerne tillægges det frivillige arbejde meget stor betydning. På en skala fra 10 til 0, hvor 10 er det højeste og 0 det laveste, har tre ud af fire foreninger sat kryds ved 10, og færre end hver tiende forening har enten sat kryds ved en værdi i den lave ende af skalaen eller svaret 'ved ikke'. Velfærdsforeninger svarer i højere grad end de øvrige foreninger, at det frivillige arbejde er meget vigtigt for foreningen (=10). Der er ikke forskelle mellem store og små foreninger på den betydning, det frivillige arbejde tillægges.

Figur 2.2. Foreningernes vurdering af hvor vigtigt det frivillige arbejde er for foreningen på en skala fra 10 til 0, hvor 10 er det højeste og 0 det laveste (pct.)

2.4. Antal frivillige og lønnede medarbejdere i foreningerne

Tabel 2.1. viser, at foreningerne i Vordingborg Kommune i gennemsnit har 20 frivillige og 1 lønnet medarbejder, som dog primært er en medarbejder på deltid (fx en lønnet træner i en idrætsforening). Det lønnede arbejde i foreningerne udgør altså en meget lille del af det samlede arbejde i foreningerne i Vordingborg Kommune. Der er dog store forskelle på, hvor mange frivillige den enkelte forening har, og enkelte foreninger med mange frivillige kan trække gennemsnittet for foreningstypen op. Velfærdsforeninger angiver i gennemsnit et betydeligt højere tal for, hvor mange frivillige de har, end foreningerne i de øvrige foreningstyper angiver.

Figur 2.3. viser, at hver femte forening har mellem 0 og 5 frivillige. Det er typisk meget små foreninger, hvor de frivillige kun omfatter bestyrelsen. Knap en tredjedel af foreningerne har mellem 6 og 10 frivillige. Hver fjerde forening har mellem 11 og 20 frivillige, og hver femte forening har flere end 20 frivillige. Der i blandt er der som nævnt foreninger, som har mange frivillige, der trækker det gennemsnitlige tal for antallet af frivillige i foreningerne op. På tværs af foreningstyperne ser vi, at velfærdsforeningerne har forholdsvis mange frivillige, mens bolig- og lokalforeningerne har forholdsvis få frivillige. Der er en stærk sammenhæng mellem foreningens størrelse og antallet af frivillige. Jo større foreningen er, jo flere frivillige har den som regel.

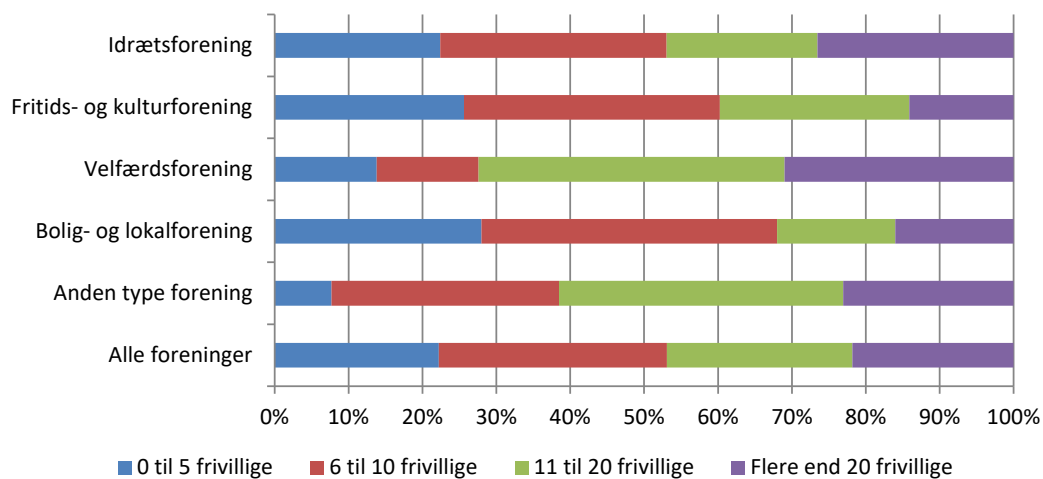
Figur 2.4. viser, at 85 pct. af foreningerne ikke benytter lønnede medarbejdere. Med lønnet medarbejder forstås personer, som får en løn eller et honorar, som er skattepligtig. Der er meget små forskelle på dette mellem de fem foreningstyper med en svag tendens til, at velfærdsforeningerne i mindre grad end de øvrige foreningstyper benytter lønnede medarbejdere. I de foreninger, som har besvaret spørgeskemaet, er der 248 personer, som modtager løn for deres arbejde. Det svarer til 5 pct. af de frivillige.

Det frivillige arbejde i foreningerne

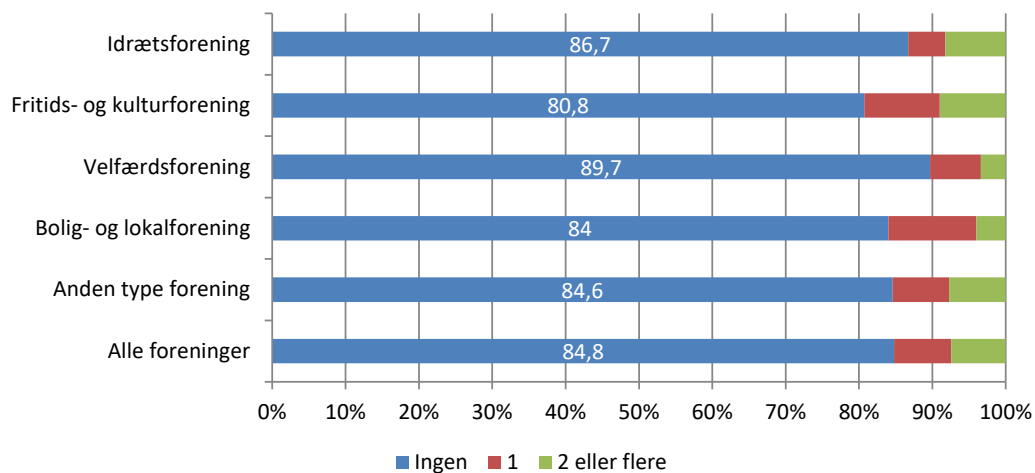
Tabel 2.1. Gennemsnitlige antal frivillige og lønnede medarbejdere i foreningerne, opdelt på foreningstyper

	Antal frivillige	Antal lønnede på fuld tid	Antal lønnede på deltid	N =
Idrætsforening	18,8	,3	,9	98
Fritids- og kulturforening	12,8	,1	1,4	78
Velfærdsforening	42	0	,2	29
Bolig- og lokalforening	17,0	,05	,3	25
Anden type forening	19,1	,2	,2	13
Alle foreninger	19,5	,2	,9	243

Figur 2.3. Antal frivillige i foreningerne, opdelt på foreningstyper (pct.)

Figur 2.4. Antal lønnede i foreningerne, opdelt på foreningstyper (pct.)

32 pct. af de frivillige har poster i en bestyrelse, mens hovedparten af de frivillige (68 pct.) har andre opgaver.

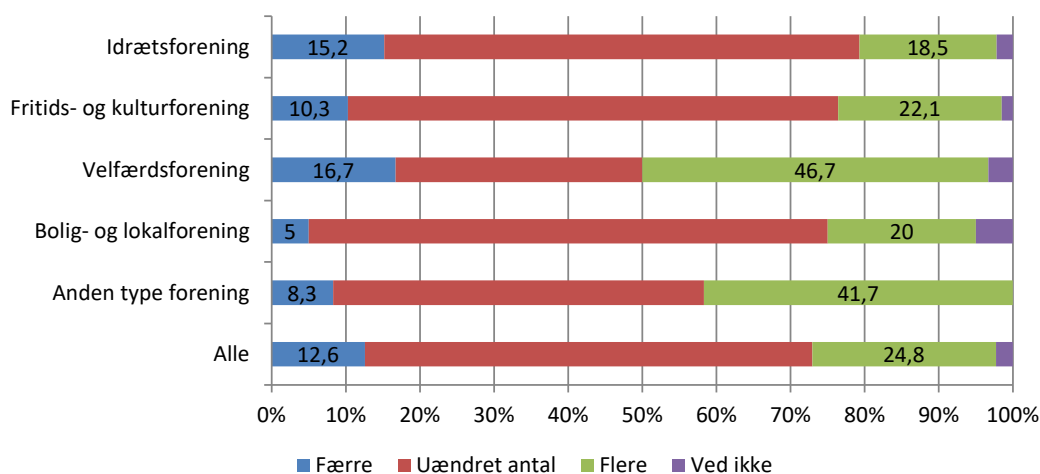
54 pct. af de frivillige i foreningerne er kvinder. Mændene udgør dog flertallet i af de frivillige i bestyrelserne, 56 pct., mens der er betydeligt flere kvinder end mænd, 59 pct., som udfører andre frivillige opgaver i foreningerne i Vordingborg Kommune.

2.5. Flere eller færre frivillige og lønnede medarbejdere

Selvom der ofte er historier om foreninger, der har svært ved at finde nye frivillige og i de værste tilfælde er truet af lukning, fordi man ikke kan finde afløsere til de vigtigste poster i foreningen, giver foreningernes besvarelse et noget mere positivt billede af situationen. På spørgsmålet *'har foreningen fået flere eller færre ulønnede frivillige inden for de seneste fem år?'*, svarer hver fjerde forening, at de har fået flere, mens halvt så mange svarer, at de har færre frivillige end fem år tidligere. Hovedparten svarer dog, at antallet er nogenlunde uændret. Figur 2.5. viser, at det især er velfærdsforeningerne og 'andre foreninger', som svarer, at de har flere frivillige end fem år tidligere. Blandt idrætsforeningerne er der små forskelle på andelen, som svarer, at de har flere, og andelen som svarer, at de har færre. Dette billede er stort set identisk med svarmønsteret på samme spørgsmål i foreningsundersøgelser gennemført i efteråret 2018 i Aarhus Kommune, Odense Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune, Rudersdal Kommune og Faxe Kommune.

Figur 2.6. viser næsten det samme billede, hvad angår antallet af lønnede medarbejdere på undersøgelsestidspunktet i sammenligning med fem år tidligere. Langt de fleste foreninger svarer dog enten, at de slet ikke har haft lønnede medarbejdere, eller at antallet er uændret (og det har foreninger, som ikke benytter lønnede medarbejdere, givetvis også svaret i nogle tilfælde). Velfærdsforeningernes svar adskiller sig dog lidt fra de øvrige foreningstyper, idet

Figur 2.5. Har foreningen fået flere eller færre ulønnede frivillige inden for de seneste fem år?

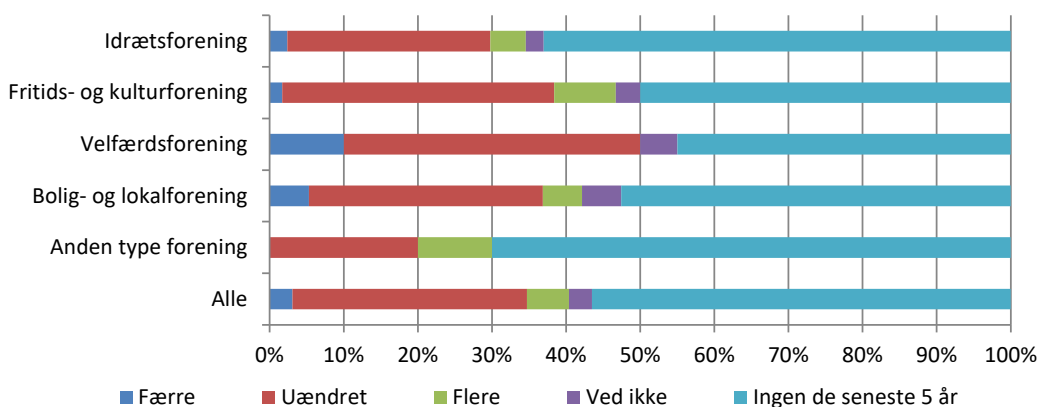
der ikke er foreninger, der har svaret, at de har flere lønnede medarbejdere, mens hver tiende forening svarer, at de har færre. Også dette billede er stort set identisk med svarmønstret på samme spørgsmål i foreningsundersøgelser gennemført i efteråret 2018 i Aarhus Kommune, Odense Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune, Rudersdal Kommune og Faxe Kommune.

De store foreninger har i højere grad end de mindre foreninger fået flere frivillige og flere lønnede medarbejdere. Givetvis som følge af, at foreningen er blevet større.

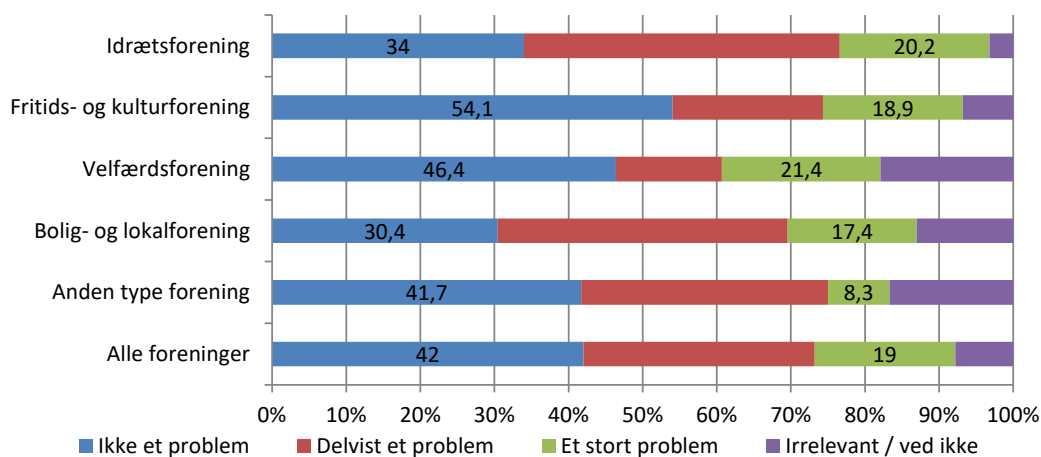
Forholdsvis få foreninger, hver fjerde, svarer, at det er et stort problem at få frivillige til bestyrelsen, mens mere end dobbelt så mange svarer, at det ikke er et problem. Figur 2.7. viser, at der er forholdsvis små forskelle mellem foreningstyperne på vurderingen af dette. Fritids- og kulturforeningerne og velfærdsforeningerne svarer dog i højere grad, end foreningerne i de øvrige foreningstyper gør, at det ikke er et problem at få frivillige til bestyrelsen.

Figur 2.8. viser, at billedet næsten er det samme, når vi ser på foreningernes svar på

Figur 2.6. Har foreningen fået flere eller færre lønnede medarbejdere inden for de seneste fem år?

Figur 2.7. Foreningernes svar på følgende udsagn: 'Det er svært at få frivillige til bestyrelsen' (pct.)

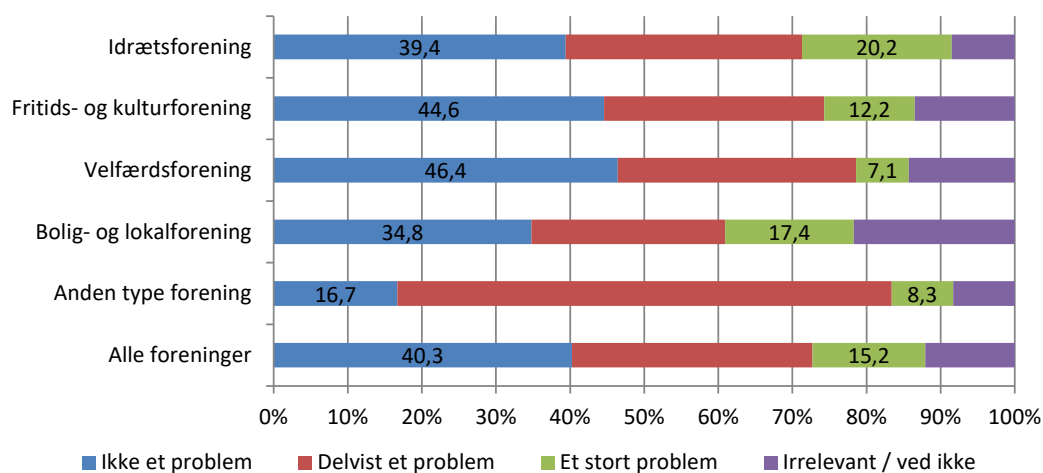
spørgsmålet, om det er svært at få frivillige til andre opgaver. Det er lidt overraskende, fordi man ofte hører, at det især er svært at få frivillige til de mere forpligtende opgaver og der i blandt bestyrelsesposterne.

De store foreninger synes i højere grad end de mindre foreninger, at det er svært at få nye frivillige.

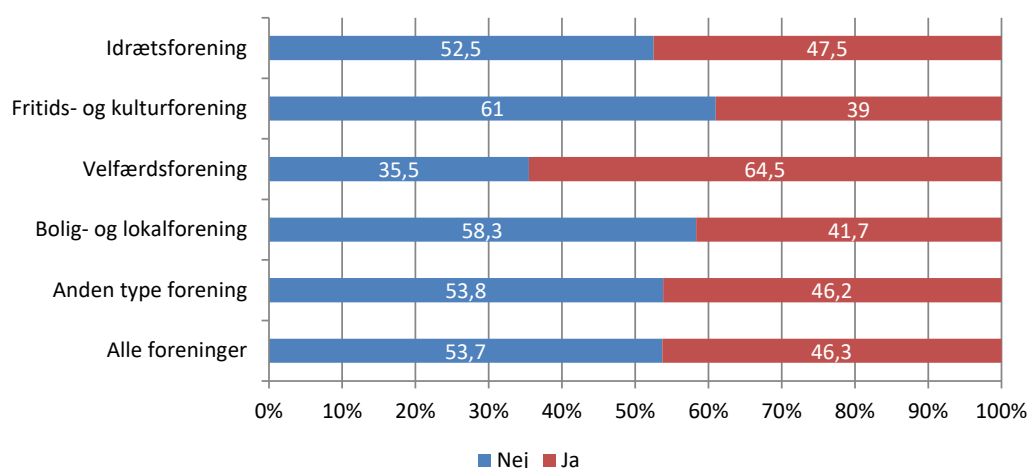
Knap halvdelen af foreningerne svarer, at de inden for de seneste år har gjort noget aktivt eller særligt for at få frivillige. Figur 2.9. viser, at det især er velfærdsforeningerne, som har gjort noget særligt for at rekruttere frivillige.

Efterfølgende kunne foreningerne - der har svaret, at de har gjort noget særligt for at rekruttere frivillige til foreningen - uddybe svaret. I tabel 2.2. er svarene kategoriseret.

Figur 2.8. Foreningernes svar på følgende udsagn: 'Det er svært at få frivillige til andre opgaver' (pct.)

Figur 2.9. Har foreningen gjort noget aktivt eller særligt for at få flere frivillige medarbejdere inden for de seneste fem år? (pct.)

Den meste udbredte metode er at *annoncere efter frivillige*. Nogle benytter lokale medier og sætter opslag op i lokale forretninger, men det er nok mere almindeligt at benytte egen hjemmeside eller forskellige sociale medier. Der er også foreninger, som afholder særlige arrangementer for at gøre opmærksom på sig selv og derved forsøge at rekruttere nye frivillige.

Der er mange foreninger, som især gør en *indsats for at få nye frivillige blandt medlemmerne*. Nogle henvender sig direkte til dem i form af en slags spørgeskema eller anden kommunikation. Men ellers sker det typisk ved gentagne opfordringer til at tage del i det frivillige arbejde.

En anden vigtig målgruppe i rekrutteringsarbejdet er *pårørende og der i blandt især forældre* til børn i foreningen (gælder selvfølgelig de foreninger, som har børnemedlemmer).

Andre foreninger skriver, at de hele tiden er *opsøgende på det personlige plan*. Dvs. at de spørger personer, som de kunne tænke sig at få engageret i foreningen.

Ganske få foreninger skriver, at de har oprettet en *'frivillig bank'*, dvs. hvor potentielt interesserede kan registrere sig, og som foreningen så kan henvende sig til, hvis den har brug for hjælp.

Forholdsvis få foreninger skriver, at de har ændret foreningens struktur eller dens arbejdsform i bestræbelsen på at gøre det frivillige arbejde mere attraktivt, fordele arbejdet bedre mv. Det kan fx gå ud på at ændre på arbejdsfordelingen i foreningen, oprette udvalg, udvide antallet af medlemmer i bestyrelsen ol.

Meget få foreninger søger at fremme rekrutteringen ved *at kvalificere de frivillige* ved hjælp af kurser og anden form for kvalificering.

En del foreninger skriver, at de bestræber sig på at få en *større synlighed og et bedre image* og derigennem få en opmærksomhed, der kan få potentielle frivillige til at melde sig.

Kun én forening svarer, at den har forsøgt at gøre det frivillige arbejde mere attraktivt ved at nedsætte kontingentet for de frivillige. Foreningerne tænker altså i lille grad i særlige økonomiske og materielle incitamenter for at engagere flere frivillige.

Tabel 2.2. Uddybende svar på spørgsmålet, om foreningen har gjort noget aktivt eller særligt for at få flere frivillige medarbejdere inden for de seneste fem år?

ANNONCERE EFTER FRIVILLIGE, SÆRLIGE ARRANGEMENTER, SOCIALE MEDIER MV.
"Annonce i lokalavisen"
"Annoncer - mm"
"Annoncer, Åbent hus, mund til mund"
"Annonceret på hjemmeside, ""prikket"", anmodet, råbt op."
"Annonceret samt deltaget ved diverse frivillig arrangementer"
"Deltagelse med stand på folkemøde på Møn, deltagelse i Geologiens dage, nyhedsmail til interesserede ikke-medlemmer, udstilling i lokal turistinfo"
"Deltagelse på Folkemøde på Møn og ved gadeaktiviteter i Vordingborg og Præstø"
"Der bliver løbende brugt ressourcer, både ""mand til mand"" men også opfordring via Facebook, hjemmeside mm. Vi har ""opdraget"" vores frivillige til at være vågne i deres hverdag til at spotte nye frivillige. Vi har i foreningen oprettet en gruppe, hvor man kan melde sig hvis man vil hjælpe med praktiske gøremål i foreningen. Pt har vi 24 hjælpere i denne gruppe udover alle vores instruktører"
"Efterlyst på møder, på hjemmeside og Facebookside"
"Efterspurgt"
"Fået borgere til at deltage på generalforsamlingen og dialogmøder"
"Facebook gruppe Ørslev frivillig"
"Facebook"
"Frivilligundersøgelse, spørge medlemmer, osv."
"Efterlysning af interesserede blandt medlemmerne. Har ikke haft svært ved at klare løbende supplering af bestyrelsen, når nogle forlader den."
"Hvervekampagner"
"Ja vi har søgt"
"Ja vi reklamerer og spiller koncerter"
"ja, vi fortæller om os selv og har brochurer"
"Lokale ugeblade"
"Med PR og aktiviteter i haven"
"Offentliggjort behovet"
"Opfordringer ved arrangementer"
"Reklame gennem medier"
"Rekruttering på hjemmeside"
"Vi prøver at være synlige, fx på kulturnat og lign."
"Vi har haft opslag i brugsen og andre steder"
"Stort møde med annonce i avisen"
"Skrevet at det er en mulighed i vores brochure"
SÆRLIG INDSATS I FORHOLD TIL MEDLEMMERNE
"Henvendelser til medlemmerne"
"Holder medlemmerne til ilden"
"Inviterer altid til arbejdsdage, spørger om hjælp til specifikke opgaver"

Det frivillige arbejde i foreningerne

"Inviteret til mange arrangementer for medlemmerne. Skabt Folkemøde på Møn. Åbnet for politisk debat."

"Opsøgende blandt medlemmer"

"Prøver at gøre medlemmer interesserede i bestyrelsesarbejde"

"Sendt spørgeskema ud til alle"

"Vi rekrutterer løbende nye trænere ved at lade nogle prøve at være "hjælpetrænere" i en periode"

"Vi laver mange sociale arrangementer for vores medlemmer og gæster og bruger disse til rekruttering af frivillige"

"Vi opfordrer løbende medlemmer til at hjælpe til og bidrage."

"Ved at spørge folk om de kunne tænke sig at være med"

"Ved at udpege - prikke på skulderen"

"Vi er opsøgende"

"Ved at sende personlige henvendelser om medlemmers interesser for foreningen og frivilligt arbejde i foreningen. At ringe til nogle medlemmer og spørger personligt ind til deres interesse i frivilligt arbejde"

INVOLVERING AF FORÆLDRE, PÅRØRENDE MV.

"Forældre samarbejde har givet flere frivillige hænder"

"Forældremøder"

"Forældremøder/spillermøder"

"Forsøgt at engagere forældre"

"Inddrage forældre"

"Inddrage forældre"

"Kun spurgt forældre der har børn i klubben"

"Personlig kontakt til forældre"

"Øget forældre indflydelse"

"Aktiv involvering"

OPSØGENDE

"Hele tiden på ""jagt"" efter nye medlemmer"

"Mund til mund"

"Ja, snakket med lokale med lyst til idrætslivet"

"Kontaktet personligt"

"Personlige kontakter"

"Vi søger og leder hele tiden efter nye frivillige"

"Samtaler"

FRIVILLIG BANK

"Frivillige bank"

"Har uddannet piloter til rickshawcykler"

"Ja vi har hele tiden fokus på at tiltrække frivillige til foreningen. Senest har vi skabt frivilligbanken med ca. 100 registrerede frivillige."

"Oprettet et korps af nye frivillige"

Det frivillige arbejde i foreningerne

ÆNDRET STRUKTUREN OG ARBEJDSFORMEN, UDVIKLING AF FORENINGEN

"Ændret bestyrelsesform"

"Bedre samarbejde"

"Deltaget i foreningsudvikling"

"Gjort foreningen attraktiv og et sted med stor aktivitet"

"Gode forhold"

"Ja, men lokalerne mangler til medlemmer og motorcykler"

"Lavet udvalg"

"Udnævnt tovholdere på forskellige opgaver"

"Udvidet antal i bestyrelsen"

"Ny opstart af klubben pga. af sygdom"

"Samarbejde med patientskolerne"

"Meldt ind i frivilliges forening"

KURSER OG UDDANNELSE

"Afholdt kurser"

"Deltaget i kursus givet af kommunen om frivilligetiltrækning"

"Uddannelsestilbud"

"Sociale arrangementer og fra i år kan vi tilbyde uddannelse takket være støtte fra fonde"

SYNLIGHED, FORBEDRE IMAGE, KENDSKAB TIL FORENINGEN

"Kæmpet indædt mod falske rygter og usandheder i aviser"

"Udbredt kendskabet til aktiviteten"

"Takket være fondsstøtte har det været muligt at tiltrække flere til XXXX mod betaling af diæter. Det har forbedret vores forskningsmæssige indsats. Desuden har flere engageret sig i projektarbejde."

"Synlighed på hvad vi laver og hvilke resultater vi når"

SÆRLIGE INCITAMENTER

"Nedsat kontingent til hjælpere"

3. Samarbejdet mellem foreninger og kommunale institutioner

3.1. Indledning

I Danmark har der gennem en årrække været stor politisk velvilje i forhold til foreninger og frivilligt arbejde, som lovgivning har skabt gode vilkår for (især Folkeoplysningsloven og § 18 i Serviceloven). Dette er blandt andet kommet til udtryk i de seneste fire regerings regeringsgrundlag, hvor alle – uanset om de har været røde eller blå – har omtalt betydningen af et frit og levende foreningsliv.

Det seneste årti er der imidlertid sket en ændring i de politiske forventninger til den frivillige sektor, som bl.a. kan aflæses af det såkaldte Frivillighedscharter, som Regeringen og en række frivillige organisationer stod bag første gang i 2001 og igen stod sammen om i en revideret udgave i 2013.

'Danmark er opbygget gennem en lang tradition for et levende civilsamfund med borgere, der tager medansvar, foreningsdannelse og frivillige organisationer, der blomstrer for sig selv såvel som i samspil med det offentlige. Den frivillige verden er en del af fundamentet for vores demokrati (...). Den frivillige verden bidrager til et inkluderende samfund og har i mange sammenhænge været med til at skabe det velfærdssamfund, vi har i dag (...) En fortsat udvikling af det danske samfund er afhængig af et konstruktivt og dynamisk samspil (Charter for samspil mellem den frivillige verden og det offentlige 2013).

Citatet udtrykker en stor tro på foreningslivet og det frivillige arbejdes værdi samt forventninger til det i fremtiden. Men til forskel fra det oprindelige frivillighedscharter fra 2001, som betonede foreningslivets autonomi, lægger charteret fra 2013 en særlig vægt på samarbejdet og samspillet mellem den offentlige og den frivillige sektor.

Den samme tro på og forventninger til foreningslivet og det frivillige arbejde finder vi i kommunerne. De fleste kommuner har de seneste år udarbejdet og vedtaget en frivillighedspolitik (Ibsen og Espersen 2016), og i flere kommuner indgår samarbejdet med foreninger og frivillige en central del af kommunens overordnede strategier.

Det er som nævnt ikke nyt, at kommunerne aktivt engagerer sig i og støtter foreninger og frivilligt arbejde. Siden slutningen af 1960'erne har kommunerne stillet faciliteter gratis til rådighed for aktiviteter for børn og unge i idrætsforeninger, spejderkorps og andre børne- og ungeforeninger samt givet økonomisk støtte til aktiviteterne (i dag i henhold til Folkeoplysningslovens regler). På det sociale område har kommunerne i næsten to årtier støttet sociale og forebyggende aktiviteter, som frivillige og sociale foreninger står for (i henhold til Serviceloven paragraf 18). På andre samfundsområder er der tradition for, at foreninger og frivillige organisationer høres og inddrages, hvor det er relevant, selvom kommunen ikke er forpligtet dertil af lovgivning. Det nye er intentionerne for kommunernes samarbejde med

foreningerne og de frivillige. Kommunernes forhold til foreninger og frivilligt arbejde har ændret sig fra påskønnelse og økonomisk støtte til ønsket om en mere aktiv kommunal involvering og samarbejde om opgaver og aktiviteter.

For det første søger mange kommuner at udvide omfanget af det frivillige arbejde på flere samfundsområder end de områder, hvor der er en stærk tradition for frivilligt arbejde og kommunal støtte dertil (idræt, folkeoplysning, socialt arbejde).

For det andet arbejder mange kommuner i højere grad end hidtil på at integrere den frivillige indsats i de kommunale institutioners aktiviteter og opgaver. Fx folkeskolernes bestræbelser på at inddrage idrætsforeningerne i de fysiske aktiviteter i skolerne (som følge af folkeskolereformen), sundhedsforvaltningens bestræbelse på at involvere patientforeninger og idrætsforeninger i kommunens forebyggende og sundhedsfremmende aktiviteter, og ældreforvaltningens bestræbelser på at fremme samarbejdet med seniorforeninger om aktiviteter varetaget af frivillige på plejecentrene.

For det tredje forsøger mange kommuner eller kommunale institutioner selv at rekruttere og organisere de frivillige (fx til lektiehjælp i folkeskolen, sociale aktiviteter på ældrecentre og kostvejledning til overvægtige) til forskel fra tidligere, hvor de frivillige var knyttet til en frivillig organisation, som så kunne samarbejde med de kommunale institutioner.

Endelig er der en tendens til, at politikken på dette område i højere grad end hidtil går på tværs af kommunale forvaltninger, og adskillige kommuner har oprettet særlige centre eller enheder for frivilligt arbejde, civilsamfund eller medborgerskab. I de fleste kommuner er det sket en institutionalisering af den kommunale indsats på frivillighedsområdet i form af frivillighedscentre, frivillighedskoordinatorer og officielle politikker for den kommunale indsats på området.

Vi vil i det følgende belyse omfanget af foreningernes samarbejde med kommunale institutioner og afdelinger i Vordingborg Kommune samt foreningernes vurdering af og principielle holdning til samarbejdet med kommunale institutioner.

3.2. Samarbejdets omfang

Hver tredje forening i Vordingborg Kommune, 36 procent, samarbejdede på undersøgelsestidspunktet (først på året 2019) med en eller flere kommunale institutioner i kommunen. 30 procent havde et samarbejde med en eller flere af kommunens afdelinger / centre / forvaltninger. 46 procent havde et samarbejde med mindst én institution eller en afdeling i kommunen (tabel 3.1).

Samarbejdet er således ganske udbredt, men det er noget lavere end gennemsnittet for fem andre danske kommuner, hvor det samme er blevet undersøgt. På tværs af foreningerne i Aarhus Kommune, Odense Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune, Faxe Kommune og Rudersdal Kommune havde 43 procent et samarbejde i efteråret 2018. Tilsvarende er samarbejdet med kommunale forvaltninger eller afdelinger mindre i Vordingborg Kommune (henholdsvis 28 procent og 41 procent). I de øvrige kommuner havde 57 procent et samarbejde med enten en institution eller en afdeling eller forvaltningsenhed, dvs. godt 10 procentpoint højere end i Vordingborg Kommune.

Samarbejdet mellem foreninger og kommunale institutioner

Tabel 3.1. Andel af foreninger i Vordingborg Kommune, der samarbejder med kommunale institutioner eller forvaltninger, opdelt på foreningstyper (pct.) (N = 208 – 222)

Samarbejde med ..		Idræts-forening	Fritids- og kultur-forening	Velfærds-forening	Bolig- og lokal-forening	Anden type forening	Alle
Skole og SFO	Ja, i dag	24,4	9,9	19,2	13,0	30,0	18,2
	Tidligere	25,6	11,3	7,7	13,0	20,0	17,3
Daginstitution eller anden børne- og ungdomsinstitution	Ja, i dag	14,0	10,1	16,0	13,0	27,3	13,6
	Tidligere	14,0	4,3	4,0	4,3	18,2	8,9
Plejecenter, lokalcenter og aktivitetscenter for ældre	Ja, i dag	3,6	5,9	38,5	4,3	36,4	10,4
	Tidligere	6,0	7,4	11,5	4,3	9,1	7,1
Institution for sundhedsfremme, handicappede mv.	Ja, i dag	9,2	7,4	26,9	8,7	40,0	12,1
	Tidligere	8,0	2,9	0,0	0,0	10,0	4,7
Kommunal kulturinstitution: Bibliotek, musikskole, mv.	Ja, i dag	2,4	19,2	15,4	13,0	30,0	12,1
	Tidligere	1,2	11,0	0,0	8,7	20,0	6,0
Anden type kommunal institution	Ja, i dag	3,6	6,0	12,0	20,8	0,0	7,2
	Tidligere	12,0	3,0	8,0	8,3	11,1	8,2
Kommunal institution (mindst én)	Ja, i dag	34,4	29,7	57,1	29,2	58,3	36,4
	Tidligere	28,0	17,6	7,1	12,5	25,0	20,3
Kommunal forvaltning	Ja, i dag	29,9	23,0	19,2	36,0	50,0	27,9
	Tidligere	9,2	6,8	3,8	8,0	10,0	7,7
Kommunal institution eller forvaltning	Ja, i dag	47,9	38,5	57,1	40,0	58,3	45,6
	Tidligere	20,8	17,9	7,1	16,0	25,0	18,0

Foreningerne i Vordingborg Kommune samarbejder især med to afdelinger af kommunen. 19 procent har et samarbejde med Afdeling for Kultur og Fritid, og 12 procent har et samarbejde med Afdeling for Trafik, Park og Havne (tabel 3.2).

Tabel 3.2. Andel af foreninger som har et samarbejde med Vordingborg Kommunes forskellige afdelinger (pct.)

Afdeling for ..	N=	Pct.
Borger og Arbejdsmarked	3	1
Psykiatri og Handicap	7	3
Pleje og omsorg	8	4
Sundhed, børn og familie	13	6
Byg, Land og Miljø	11	5
Trafik, Park og Havne	27	12
Plan og By	10	5
Strategi og Implementering	7	2
Ejendomscenter	6	3
Kultur og fritid	42	19
Dagtilbud og Skole	8	4

3.3. Begrundelser for samarbejdet

Mange foreninger samarbejder således med en kommunal institution eller afdeling / center. Men hvorfor gør de det? I spørgeskemaet fik foreningerne, der havde svaret, at de har et samarbejde med en kommunal institution eller afdeling, mulighed for at tage stilling til en række (tænkte) begrundelser for at sådant samarbejde. Fordelingen af svarene på de forskellige typer af begrundelser fremgår af tabel 3.3.

Den vigtigste begrundelse for at indgå i et samarbejde med en kommunal institution eller afdeling er, ifølge foreningerne selv, at *'ved at samarbejde med kommunen eller en kommunal institution bidrager foreningen til at styrke lokalsamfund'*. Otte ud af ti foreninger er meget eller overvejende enig i dette standpunkt.

Næst vigtigste begrundelse er, at *'ved at samarbejde med kommunen eller kommunale institutioner får foreningen bedre mulighed for at fremme sine aktiviteter og værdier'*. Dette standpunkt er to ud af tre foreninger meget eller overvejende enig i.

Mange foreninger indgår i samarbejdet, fordi foreningen får noget ud af det i form af kontakter, faciliteter samt betaling for at stå for aktiviteter. Omkring halvdelen af foreningerne er meget eller overvejende enig i, at *'samarbejde med kommunen eller kommunale institutioner får foreningen flere kontakter og udvidet sit sociale netværk'*. To ud af fem foreninger tilslutter sig standpunktet, at samarbejdet giver adgang til faciliteter, lokaler eller arealer, og en tilsvarende andel samarbejdet (bl.a.), fordi foreningen modtager betaling for de aktiviteter, foreningen står for i samarbejdet.

Kun omkring hver fjerde forening samarbejder, fordi det giver mulighed for at forbedre den offentlige service.

Meget for foreninger samarbejder, fordi de synes, at de er forpligtet til det, eller fordi de er blevet presset til et samarbejde.

Samarbejdet mellem foreninger og kommunale institutioner

Tabel 3.3. Foreningernes begrundelser for at samarbejde med kommunale institutioner og forvaltninger (andel af foreninger der på undersøgelsestidspunktet havde et samarbejde) (pct.)

	Meget enig	Overvejende enig	Hverken enig eller uenig	Overvejende uenig	Meget uenig	Ved ikke	N
Foreningen modtager betaling (eller økonomisk tilskud) for de aktiviteter, som foreningen samarbejder med 1)	15,0	24,0	19,0	6,0	33,0	3,0	100
En eller flere personer fra foreningen får honorar for at stå for aktiviteter i samarbejde med kommunen eller en kommunal institution	1,0	4,0	5,0	9,0	75,0	6,0	100
Ved at samarbejde med kommunen eller en kommunal institution får foreningen adgang til faciliteter, lokaler eller arealer	17,0	22,0	20,0	8,0	29,0	4,0	100
Ved at samarbejde med kommunen eller kommunale institutioner får foreningen flere økonomiske midler	11,0	11,0	26,0	6,0	39,0	7,0	100
Ved at samarbejde med kommunen eller kommunale institutioner får foreningen flere kontakter og udvidet sit sociale netværk	11,3	42,3	26,8	6,2	8,2	5,2	97
Foreningen oplever et pres fra kommunen om at indgå i et samarbejde med kommunen eller en kommunal institution	0	1,0	30,3	16,2	44,4	8,1	99
Foreningen samarbejder med kommunen eller en kommunal institution, fordi den synes, at den er forpligtet til det	3,0	11,1	37,4	13,1	30,3	5,1	99
Ved at samarbejde med kommunen eller en kommunal institution bidrager foreningen til at styrke lokalsamfund	37,3	43,1	10,8	1,0	1,0	6,9	102
Ved at samarbejde med kommunen eller en kommunal institution får foreningen bedre mulighed for at få indflydelse på lokalpolitiske beslutninger 2)	8,2	29,6	33,7	8,2	11,2	9,2	98
Ved at samarbejde med kommunen eller kommunale institutioner får foreningen bedre mulighed for at fremme sine aktiviteter og værdier	20,6	44,1	24,5	1,0	3,9	5,9	102
Ved at samarbejde med kommunen eller kommunale institutioner får foreningen bedre mulighed for at rekruttere nye medlemmer 3)	13,3	18,4	38,8	11,2	11,2	7,1	98
Ved at samarbejde får foreningen mulighed for at forbedre den offentlige service	9,2	20,4	36,7	9,2	12,2	12,2	98

1) Fritids- og kulturforeninger og bolig- og lokalforeninger tilslutter sig dette standpunkt.

2) Denne begrundelse af lidt større tilslutning blandt Velfærdsforeningerne og Bolig- og lokalforeninger end de øvrige foreningstyper.

3) Denne begrundelse har lidt større tilslutning blandt idrætsforeningerne end de øvrige foreningstyper.

4) Denne begrundelse får især tilslutning blandt Velfærdsforeningerne.

Foreningerne svarede på følgende spørgsmål: 'Der kan være forskellige grunde til, at foreninger samarbejder med kommunale myndigheder og institutioner. I hvilken grad er du enig i følgende?'

3.4. Begrundelser for ikke at samarbejde

Mere end halvdelen af foreningerne havde imidlertid ikke et samarbejde med en kommunal institution eller afdeling. Hvad er disse foreningers begrundelse for ikke at samarbejde? Det kunne foreninger, der ikke har et samarbejde, forholde sig til i form af en række påstande (tabel 3.4).

Den vigtigste begrundelse er, at foreningen enten har begrænset kontakt til offentlige institutioner, og / eller at foreningen ikke er blevet opfordret til et samarbejde. Omkring halvdelen af foreningerne, der ikke har et samarbejde, tilslutter sig disse to påstande. Læren af det er, at 'kontakt' og 'opfordring' fremmer samarbejde.

Forholdsvis få foreninger svarer, at de ikke ønsker at blive involveret i offentlige opgaver. Hver femte af foreningerne, der ikke har et samarbejde, angiver dette som en (af flere) begrundelser for, at de ikke har et samarbejde. Noget større tilslutning (to af fem foreninger) får standpunktet, at foreningen ikke samarbejder, fordi den ikke ønsker, at offentlige institutioner får indflydelse på foreningens aktiviteter. Autonomi og selvstændighed spiller altså en stor rolle for mange foreninger.

En del foreninger svarer, at de ikke har tid og ressourcer til samarbejdet. To ud af fem af foreningerne, der ikke har et samarbejde, er meget eller overvejende enig i dette.

Ret få foreninger – godt hver tiende – svarer, at de ikke samarbejder, fordi de synes, at det er besværligt at samarbejde med offentlige institutioner.

Der er ingen statistisk signifikante forskelle i vurderingen af samarbejdet mellem de forskellige foreningstyper.

Tabel 3.4. Foreningernes begrundelser for ikke at samarbejde med kommunale institutioner og forvaltninger (andel af foreninger der på undersøgelsestidspunktet ikke havde et samarbejde) (pct.)

	Meget enig	Overvejende enig	Hverken enig eller uenig	Overvejende uenig	Meget uenig	Ved ikke	N
Foreningen ønsker ikke at samarbejde	2,6	4,3	31,9	22,4	25,0	13,8	116
Foreningen har ikke tid og ressourcer	9,4	28,2	28,2	12,8	9,4	12,0	117
Foreningen er ikke blevet opfordret til et samarbejde	19,0	29,3	26,7	8,6	5,2	11,2	116
Foreningen har ingen eller begrænset kontakt til det offentlige	16,2	36,8	29,1	5,1	3,4	9,4	117
Foreningen ønsker ikke at blive involveret i offentlige opgaver	12,0	8,5	34,2	18,8	13,7	12,8	117
Foreningen synes at det er besværligt at samarbejde med offentlige institutioner	8,7	6,1	32,2	16,5	13,9	22,6	115
Foreningen ønsker ikke, at offentlige institutioner får indflydelse på foreningens aktiviteter	15,0	24,8	32,7	8,0	8,0	11,5	113

Foreningerne, der ikke havde et samarbejde på undersøgelsestidspunktet, svarede på følgende spørgsmål: 'Der kan være forskellige grunde til, at jeres forening ikke har et samarbejde med kommunale institutioner og forvaltninger. Angiv i hvilken grad du er enig i, at følgende grunde spiller en rolle for jeres forening'.

3.5. Vurderingen af samarbejdet

Hvordan vurderer foreningerne så samarbejdet med kommunale institutioner og afdelinger? Igen fik foreningerne, der på undersøgelsestidspunktet havde et samarbejde, nogle påstande, som de kunne erklære sig mere eller mindre enig eller uenig i (tabel 3.5).

Generelt vurderer foreningerne samarbejdet meget positivt. Mere end halvdelen af foreningerne svarer, at de meget enig eller overvejende enig i, at samarbejdet er problemfrit. Det er også mere end halvdelen af foreningerne, som har et samarbejde, der synes, at kommunen er lydhør overfor foreningens forventninger og behov. Lidt færre, knap halvdelen, synes, at samarbejdet er inspirerende. Hver tredje forening synes, at samarbejdet er ligeværdigt. Det er et ofte fremført ideal for samarbejdet mellem foreninger og offentlige institutioner. Det gælder dog for disse og de øvrige påstande, at forholdsvis få svarer 'meget enig' i forhold til andelen, som svarer 'overvejende enig'. Foreningerne er altså enige i disse påstande, men med forbehold.

Der er også kritiske røster i forhold til samarbejdet. Mere end to ud af fem foreninger synes, at samarbejdet er tidskrævende. Noget færre, knap hver fjerde af de foreninger, der har et samarbejde, synes, at det er bureaukratisk. Næsten ingen foreninger synes, at samarbejdet forudsætter, at foreningen har lønnede medarbejdere.

Der er ingen statistisk signifikante forskelle i vurderingen af samarbejdet mellem de forskellige foreningstyper.

Tabel 3.5. Hvordan vurderer foreningen det konkrete samarbejde med kommunale institutioner og institutioner?

	Meget enig	Overvejende enig	Hverken enig eller uenig	Overvejende uenig	Meget uenig	Ved ikke	N
Samarbejdet er tidskrævende	8,2	34,0	34,0	13,4	4,1	6,2	97
Samarbejdet er inspirerende	12,1	33,3	36,4	6,1	3,0	9,1	99
Samarbejdet er bureaukratisk	8,2	15,3	39,8	13,3	11,2	12,2	98
Samarbejdet er ligeværdigt	9,9	28,7	40,6	8,9	3,0	8,9	101
Det er vanskeligt at indfri kommunens eller institutionens krav og forventninger	0	8,2	44,9	17,3	14,3	15,3	98
Kommunen er lydhør overfor foreningens forventninger og behov	13,9	43,6	22,8	5,9	6,9	6,9	101
Samarbejdet med kommunen eller en kommunal institution forudsætter, at foreningen har lønnede medarbejdere	1,0	3,1	19,6	20,6	43,3	12,4	97
Samarbejdet er problemfrit	18,4	35,9	34,0	6,8	1,9	2,9	103

3.6. Holdningen til samarbejdet

Halvdelen af foreningerne samarbejder med en eller flere kommunale institutioner eller afdelinger, og de fleste af de samarbejdende foreninger ser positivt på samarbejdet. Men hvordan ser foreningerne mere principielt på spørgsmålet, om det er foreningernes opgave at bidrage til løsningen af kommunale opgaver. Foreningerne blev derfor bedt om at forholde sig til to modstridende udsagn. Hvis foreningen var helt enig i udsagnet til venstre, skulle den sætte kryds ved 1. Var den helt enig i udsagnet til højre, skulle den sætte kryds ved 5. Men foreningen kunne også sætte kryds ved enten 2, 3 eller 4 som udtryk for et standpunkt midt imellem de to yderpunkter (tabel 3.6).

Det første spørgsmål handler om foreningernes rolle i forhold til kommunen. Tabel 3.6 viser, at hver tredje forening tilslutter sig entydigt standpunktet, at *'det er ikke foreningernes opgave at bidrage til løsningen af kommunale opgaver'*, mens godt hver tiende forening entydigt tilslutter sig det modsatte standpunkt, at *'det er naturligt, at foreningerne deltager aktivt i løsningen af kommunale opgaver'*. Selvom der således er en betydelig principiel modstand mod, at foreningerne skal deltage i løsningen af kommunale opgaver, så er modstanden lidt mindre end i de kommuner, hvor det samme blev undersøgt i efteråret 2018 (Odense Kommune, Aarhus Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune, Faxe Kommune og Rudersdal Kommune).

Det andet spørgsmål handler om betingelserne for at modtage økonomisk støtte fra kommunen. Tabel 3.6 viser, at knap halvdelen af foreningerne er helt enige i udsagnet til højre: *'Foreningerne bør ikke indrette deres aktiviteter efter, hvad kommunen vil støtte økonomisk'*. Meget få foreninger – 6 pct. - tilslutter sig entydigt det modsatte standpunkt, at *'foreningerne bør tilpasse deres aktiviteter til kommunens ønsker og behov for at få kommunale tilskud'*. Dette svarmønster er næsten identisk med svarmønsteret i den tilsvarende undersøgelse i de ovenfor nævnte kommuner. Foreningerne vil gerne have økonomisk støtte, men vil ikke tilpasse deres aktiviteter efter, hvad kommunen ønsker, for at få støtte. Det kan måske også hænge sammen med, at langt de fleste foreninger ikke er særligt afhængige af kommunale tilskud. Enten fordi de slet ikke modtager kommunale tilskud, eller fordi støtten udgør en forholdsvis lille del af foreningens samlede indtægter.

Tabel 3.6. Foreningernes principielle holdning til et samarbejde med kommunen om kommunale opgaver (pct.).

	Det er naturligt, at foreningerne deltager aktivt i løsningen af kommunale opgaver	2	3	4	Det er ikke foreningernes opgave at bidrage til løsningen af kommunale opgaver	N =
Idrætsforening	13,8	9,6	34,0	17,0	25,5	94
Fritids- og kulturforening	14,9	12,2	27,0	8,1	37,8	74
Velfærdsforening	10,3	6,9	17,2	6,9	58,6	29
Bolig- og lokalforening	26,1	4,3	30,4	13,0	26,1	23
Anden type forening	7,7	23,1	15,4	23,1	30,8	13
Alle foreninger	14,6	10,3	28,3	12,9	33,9	233

	Foreningerne bør tilpasse deres aktiviteter til kommunens ønsker og behov for at få kommunale tilskud	2	3	4	Foreningerne bør ikke indrette deres aktiviteter efter, hvad kommunen vil støtte økonomisk	N =
Idrætsforening	5,3	4,3	24,5	19,1	46,8	94
Fritids- og kulturforening	5,4	4,1	29,7	13,5	47,3	74
Velfærdsforening	3,4	3,4	20,7	13,8	58,6	29
Bolig- og lokalforening	8,7	17,4	30,4	13,0	30,4	23
Anden type forening	8,3	0,0	33,3	0,0	58,3	12
Alle foreninger	5,6	5,2	26,7	15,1	47,4	232

Hvad er foreningens principielle holdning til et samarbejde med kommunen om kommunale opgaver? (pct.). Sæt kryds ved 1 hvis du er helt enig i udsagnet til venstre, sæt X ved 5 hvis du er helt enig i udsagnet til højre. Du kan også vælge et tal mellem

3.7. Foreningernes kendskab til råd og nævn i Vordingborg Kommune

En side af samarbejdet mellem foreningerne og kommunen er, at foreningerne kan deltage i de råd og nævn, som kommunen har etableret på en række områder – ofte med sigte på netop at involvere civilsamfundet i forskellige samfundsområder, som kommunen har ansvaret for. Foreningerne blev derfor spurgt, om de deltager i eller har kendskab til de kommunale råd og nævn, som findes i Vordingborg Kommune.

Tabel 3.7 viser, at det er forholdsvis få foreninger, som har deltaget i eller brugt de forskellige råd og nævn, og for en del af rådene og nævne gælder det, at de fleste af foreningerne end ikke kender disse råd og nævn. De to mest benyttede og kendte råd og nævn er 'Folkeoplysningsrådet' og 'Idrætsrådet', men det er også råd, som har umiddelbar relevans for en stor del af kultur-, fritids- og idrætsforeningerne. Mere end hver tiende forening svarer, at har deltaget i eller benyttet disse to råd, og yderligere en halvdel har kendskab til dem. De øvrige råd har mindre end 5 pct. deltaget i eller benyttet, og bortset fra Handicaprådet er det mere end halvdelen af foreningerne, som ikke kender disse råd.

Tabel 3.7. Andel af foreningerne i Vordingborg Kommune, der har deltaget i, brugt eller har kendskab til et råd eller nævn i kommunen (andel af foreninger)

	Har deltaget i eller brugt rådet	Har kendskab til rådet	Har ikke kendskab til rådet	N =	Foreningstyper som i højere grad end andre typer har deltaget i eller kendskab til rådet
Billedkunstrådet	2	20	78	209	Fritids/ kulturforeninger
Det frivillige samråd	4	31	66	207	Velfærdsforeninger
Facaderådene	2	36	62	207	
Folkeoplysningsrådet	11	51	38	216	
Grundvandsrådet	0	13	87	205	
Handicaprådet	4	56	40	209	
Idrætsrådet	15	48	37	210	Idrætsforeninger
Integrationsrådet	4	43	53	208	
Miljørådet	3	29	69	207	Bolig/lokalforeninger
Seniorrådet	1	42	56	208	Velfærdsforeninger
Trafiksikkerhedsråd	2	27	71	204	Bolig/lokalforeninger
Udsatterådet	0	19	81	202	
Ungdomsrådet	1	33	66	206	
Vordingborg Uddannelsesråd	0	27	73	202	

Foreningerne har besvaret følgende spørgsmål: Har foreningen kendskab til følgende RÅD i Vordingborg Kommune?

3.8. Foreningernes rolle i lokalsamfundet

Tidligere analyser af foreningers samarbejde med kommunale institutioner viser, at foreninger som tillægger lokalsamfundet stor betydning for foreningens virke i højere grad samarbejder med kommunale institutioner, end foreninger der ikke tillægger lokalsamfundet så stor betydning. Vi skal her først se på, hvilken rolle foreningerne i Vordingborg Kommune tillægger lokalsamfundet og dernæst belyse, hvilken betydning det har for foreningernes samarbejde med kommunale institutioner.

De fleste foreninger i Vordingborg Kommune tillægger lokalsamfundet stor betydning (tabel 3.8). De tillægger det især stor betydning 'at være synlig i lokalsamfundet' og 'at rekruttere medlemmer i lokalsamfundet'.

Noget mindre betydning tillægges det 'at bidrage til lokalsamfundets udvikling' og 'at samarbejde med andre lokale foreninger' og 'at samarbejde med lokal skole, børneinstitution eller anden kommunal institution'.

Mindst betydning for foreningen tillægges det 'at deltage i lokale møder om lokalsamfundet' og 'at bidrage til at løse udfordringer og problemer i lokalsamfundet'. Lidt forenklet kan man altså sige, at foreningerne tillægger lokalsamfundet stor betydning for foreningen selv, men den tillægger det noget mindre betydning aktivt at bidrage til lokalsamfundets udvikling – selv ganske mange foreninger også tillægger det meget stor eller stor betydning.

Tabel 3.8. Foreningernes egen opfattelse af deres rolle i lokalsamfundet (pct.)

	Meget stor betydning	Stor betydning	En vis betydning	Lille betydning	Ingen betydning	Ikke relevant for foreningen	
At være synlig i lokalsamfundet	51	22	16	3	3	5	233
At rekruttere medlemmer i lokalsamfundet 1)	44	28	16	3	4	6	228
At bidrage til lokalsamfundets udvikling	28	21	21	10	7	12	229
At samarbejde med andre lokale foreninger	23	21	32	9	4	11	226
At samarbejde med lokal skole, børneinstitution eller anden kommunal institution 2)	17	17	27	12	10	16	225
At deltage i lokale møder, som vedrører lokalsamfundet 3)	16	18	28	16	8	13	227
At bidrage til at løse udfordringer og problemer i lokalsamfundet 4)	16	16	26	14	12	17	226

- 1) Er mindre relevant for bolig- og lokalforeninger, givetvis fordi medlemskabet ofte er givet på forhånd
- 2) I højere grad idrætsforeninger end de øvrige foreningstyper.
- 3) I højere grad bolig- og lokalforeninger end de øvrige foreningstyper.
- 4) I mindre grad idrætsforeninger og fritids- og kulturforeninger end velfærdsforeninger, bolig- og lokalforeninger og anden foreningstype.

Foreningerne besvarede følgende spørgsmål: Hvilken betydning har følgende forhold for foreningens rolle i lokalsamfundet?

Denne undersøgelse bekræfter den stærke sammenhæng mellem foreningernes rolle i lokalsamfundet og samarbejdet med kommunale institutioner. På alle de 'lokalsamfundsroller', foreningerne har forholdt sig til, finder vi, at foreninger, der tillægger den pågældende rolle meget stor betydning, i meget højere grad samarbejder med en kommunal institution, end foreninger der tillægger den pågældende lokalsamfundsrolle lille eller ingen betydning. Tabel 3.9 viser dette for rollen 'at bidrage til at løse udfordringer og problemer i lokalsamfundet'.

Tabel 3.9. Hvilken betydning har følgende forhold for foreningens rolle i lokalsamfundet?: At bidrage til at løse udfordringer og problemer i lokalsamfundet

	SAMARBEJDE MED EN KOMMUNAL INSTITUTION			N = 100%
	Ja	Tidligere	Aldrig eller ved ikke	
Meget stor betydning	68	10	23	31
Stor betydning	61	11	28	36
En vis betydning	30	36	34	56
Lille betydning	30	27	43	30
Ingen betydning	16	28	56	25
Ikke relevant for foreningen	19	14	68	37

4. Borgernes medlemskab af foreninger

4.1. Indledning

En forening er en sammenslutning af mennesker med et fælles mål eller en fælles interesse, som er organiseret og ledet efter almindelig demokratiske regler og procedurer. Organisationsformen opstod i begyndelsen af 1800-tallet og vandt mere og mere indpas i løbet af dette århundrede. Af især to grunde tillægges foreningerne en stor samfundsmæssig og kulturel betydning.

For det første står foreningerne for en stor mangfoldighed af opgaver og aktiviteter og varetager borgernes interesser på de fleste samfundsområder. Masser af fritids- og kulturinteresser organiseres i foreninger; lokale beboeres interesser varetages af grundejerforeninger, ejerforeninger og lejerforeninger; politiske interesser varetages af partiforeninger og andre foreninger med politiske mål; arbejdstageres og arbejdsgiveres interesser varetages af henholdsvis fagforeninger og arbejdsgiverforeninger; pensionist- og ældreforeninger står for aktiviteter for ældre og kæmper også for deres behov og interesser, osv.

For det andet tillægges foreningerne en demokratisk betydning. Dels fordi foreningerne er en realisering af demokratiske idealer og principper 'i det små' (deltagelses-demokratiet). Dels fordi foreningerne repræsenterer mange borgeres specifikke interesser i forhold til offentlige myndigheder, og fordi det antages, at et aktivt engagement i foreninger 'skoler' deltagere til demokratiske værdier, regler og procedurer.

Men hvor mange er medlem af en forening, hvor stor er tilslutningen til forskellige typer af foreninger, og er der forskel på dette mellem lokalområder, mellem kvinder og mænd, mellem yngre og ældre, mellem uddannelsesgrupper og mellem borgere født i Danmark og borgere født i et andet land? Dette kan svarene fra borgerundersøgelsen belyse. Spørgeskemaet blev udsendt sidst i februar 2019 og sluttede en måned senere. Spørgeskemaet er – helt eller delvist - besvaret af 2.510 borgere, hvilket svarer til 29 procent af de borgere, der fik spørgeskemaet tilsendt via E-boks.

4.2. Hvor mange er medlem af en forening?

De voksne borgere i Vordingborg Kommune (16 år og ældre), som modtog spørgeskemaet, blev spurgt om, hvilke foreninger de er medlem af. Som man kan læse i tabel 4.1, kunne de svare, at de er medlem af en eller flere af de foreningstyper, som der var mulighed for at sætte kryds ud for. De kunne for hver foreningstype også svare, at de tidligere har været medlem, og endelig kunne de svare, at de aldrig har været medlem, eller at de ikke er i stand til at svare derpå (= ved ikke).

Tabel 4.1 viser, at 83 procent af de 2510 borgere, der besvarede spørgeskemaet, svarede, at de på undersøgelsestidspunktet var medlem af en forening på mindst en af foreningssområderne. Yderligere 9 procent svarede, at de tidligere havde været medlem, men ikke var det,

da spørgsmålet blev besvaret. Endelig svarede 8 procent, at de aldrig havde været medlem eller 'ved ikke'.

Tidligere landsdækkende undersøgelser i Danmark fra henholdsvis 1979, 1998 og 2010 har vist en ret stabil andel af borgerne, godt 90 procent, der er medlem af mindst en forening eller organisation. Det tyder på, at medlemskab af foreninger er lavere i dag end tidligere, selvom noget af forskellen kan skyldes forskelle på den måde, der er spurgt. Men forskellen kan også skyldes, at andelen, der er medlem af en forening, er lavere i Vordingborg Kommune end i andre dele af landet.

Tabel 4.1. Andel af voksne borgere i Vordingborg Kommune, der er medlem af forskellige typer af foreninger?

	Ja	Nej, men har tidligere været det	Nej, har aldrig været medlem	Ved ikke	N =
Kulturforeninger	14,6	12,1	70,4	2,3	2489
Idræts- og sportsforeninger	35,2	34,4	29,4	1	2495
Fritids/hobbyforeninger, fx spejder, jagt eller hobbyavl	17,5	23,4	57,4	1,7	2483
Skole- og uddannelsesforeninger	5,9	18,5	72,1	3,5	2483
Sundheds-, forebyggelses- og patientforeninger	14,4	6,7	76,1	3,0	2480
Sociale foreninger, fx foreninger for social hjælp, pensionistforeninger, støtteforeninger mv.	22,6	7,0	68,5	1,9	2485
Miljø- og naturforeninger	12,5	12,2	73,5	1,7	2481
Bolig og lokalsamfundsforeninger, fx grundejerforeninger og antenneforeninger	34,9	12,8	50,7	1,6	2483
Fagforeninger, faglige foreninger eller erhvervs- og brancheforening	46,1	21,0	31,3	1,7	2484
Foreninger for rådgivning, retshjælp, menneskerettigheder, forbrug mv.	6,7	6,9	83,8	2,6	2478
Politiske foreninger, fx vælgerforeninger, græsrodsforening, foreninger for en særlig sag	9,1	12,0	76,9	2,0	2479
Foreninger for internationale mål og aktiviteter, fx humanitære foreninger og solidaritetsforeninger	8,3	8,9	80,6	2,2	2479
Religiøse foreninger	4,4	3,7	89,3	2,6	2482
Foreninger for andre mål og aktiviteter end de nævnte	10,5	5,4	71,2	12,9	2479
Er medlem af mindst en forening	82,8	9,4	7,8		2510

Lokalområder

Tabel 4.2 viser, at der ikke er væsentlige (statistisk signifikante) forskelle mellem lokalområder (skoledistrikter) på andelen, der er medlem af en forening. Der er imidlertid forskelle, når vi ser på de forskellige samfunds- og foreningsområder.

- Andelen, som er medlem af en kulturforening, er dobbelt så høj i Præstø og på Møn end i Svend Gønge skoledistrikt.
- Det samme mønster – dog med lidt mindre forskelle – finder på sundheds- og forebyggelsesforeninger og sociale foreninger, hvor der også er forholdsvis flere medlemskaber i Præstø og på Møn, end i de øvrige lokalområder.
- Hvad angår miljø- og naturforeninger er andelen, som er medlem af en sådan forening, meget lavere i Gåsetårn og Kulsbjerg skoledistrikt, end i de øvrige skoledistrikter.
- Andelen, som er medlem af en bolig- og lokalsamfundsforening, er klart lavere i Send Gønge skoledistrikt end i de øvrige lokalområder.

En væsentlig forklaring på denne forskel hænger sammen med aldersfordelingen i de forskellige lokalområder, idet der er en stærk sammenhæng mellem alder, og hvilke foreninger man typisk er medlem af.

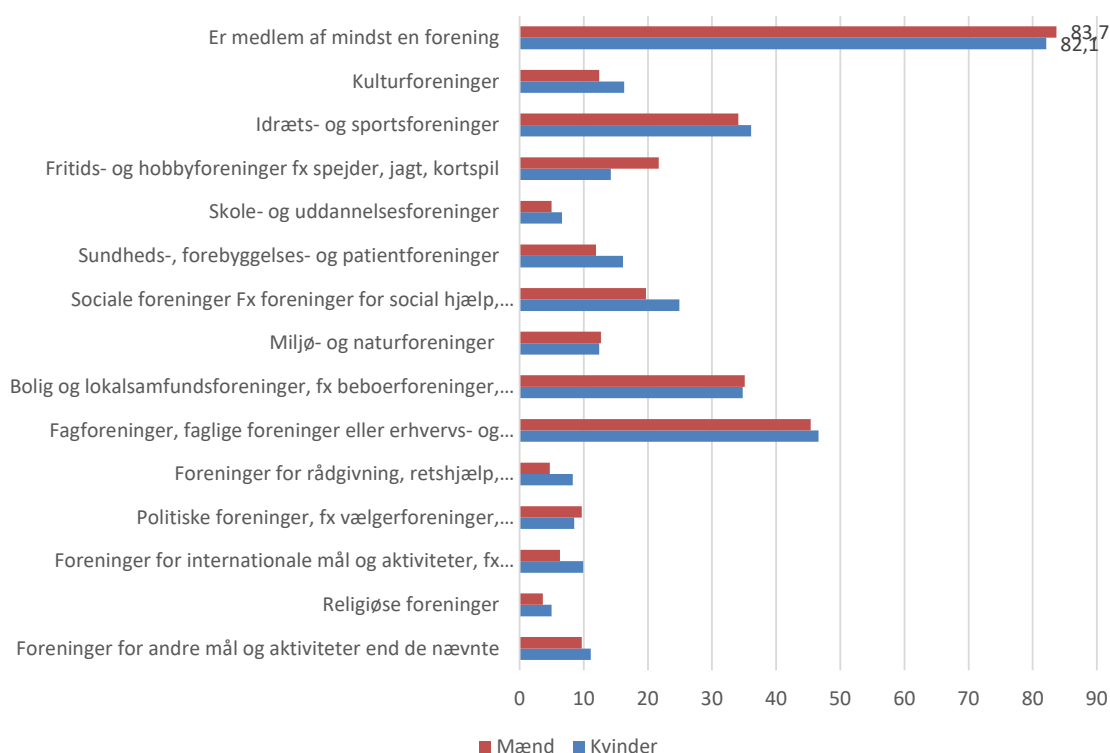
Tabel 4.2. Andel af borgerne der er medlem af en forening, opdelt på lokalområder (skoledistrikter) (pct.) (N = 2478 – 2495)

	Gåsetårn	Kulsbjerg	Møn	Præstø	Svend Gønge	P <
Kulturforeninger	12,9	12,3	18,4	19,8	9,2	.001
Idræts- og sportsforeninger	35,8	36,9	36,3	34,7	27,2	.3
Fritids- og hobbyforeninger fx spejder, jagt, kortspil	15,3	16,4	19,7	19,1	20,1	.3
Skole- og uddannelsesforeninger	7,2	5,0	6,0	5,5	3,8	.5
Sundheds-, forebyggelses- og patientforeninger	13,9	12,3	16,7	15,9	11,3	.05
Sociale foreninger Fx foreninger for social hjælp, pensionistforeninger, støtteforeninger mv.	21,4	18,3	26,7	27,8	18,9	.05
Miljø- og naturforeninger	8,1	11,8	16,4	16,8	14,2	.001
Bolig og lokalsamfundsforeninger, fx beboerforeninger, grundejerforeninger,	37,6	36,6	35,2	35,6	20,6	.001
Fagforeninger, faglige foreninger eller erhvervs- og brancheforening	45,8	47,6	46,7	42,1	47,7	.6
Foreninger for rådgivning, retshjælp, menneskeret-tigheder, forbrug mv.	5,8	7,3	6,7	9,2	5,0	.4
Politiske foreninger, fx vælgerforeninger, græs- rodsforening, foreninger for en særlig sag	8,9	7,3	12,1	8,9	6,7	.2
Foreninger for internationale mål og aktiviteter, fx humanitære foreninger og solidaritetsforeninger	7,8	8,0	9,5	8,6	7,6	.05
Religiøse foreninger	4,3	2,1	4,9	6,1	6,3	.1
Foreninger for andre mål og aktiviteter end de nævnte	10,2	9,5	12,0	10,4	10,1	.5
Er medlem af mindst en forening	80,1	85,3	83,5	83,1	84,2	.2

Køn

Der er ingen signifikant forskel mellem mænd og kvinder på andelen, der er medlem af en forening, og der er også forholdsvis små forskelle på kønsfordelingen på de forskellige foreningstyper. Mændene dominerer dog i fritids- og hobbyforeninger, mens kvinderne udgør flertallet i kulturforeninger, sundheds- og patientforeninger, sociale foreninger, foreninger for internationale mål samt foreninger for rådgivning, retshjælp mv. (figur 4.1).

Figur 4.1. Andel af borgerne der er medlem af forskellige foreningstyper, opdelt på køn (pct.) (N = 2478 – 2495)

Alder

De unge mellem 16 og 29 år er i mindre grad medlem af en forening, end de midaldrende og ældre er, men fra 30 år er andelen, der har et medlemskab af en forening forholdsvis konstant (figur 3.2). Der imidlertid en stærk sammenhæng mellem alder og deltagelse i en række foreningstyper. I takt med højere alder, stiger andelen af borgerne, som er medlem af

- Kulturforeninger (figur 4.3)
- Fritids- og hobbyforeninger (figur 4.3)
- Sundheds- og patientforeninger (figur 4.4)
- Social- og pensionistforeninger (figur 4.4)
- Miljø- og naturforeninger (figur 4.7)

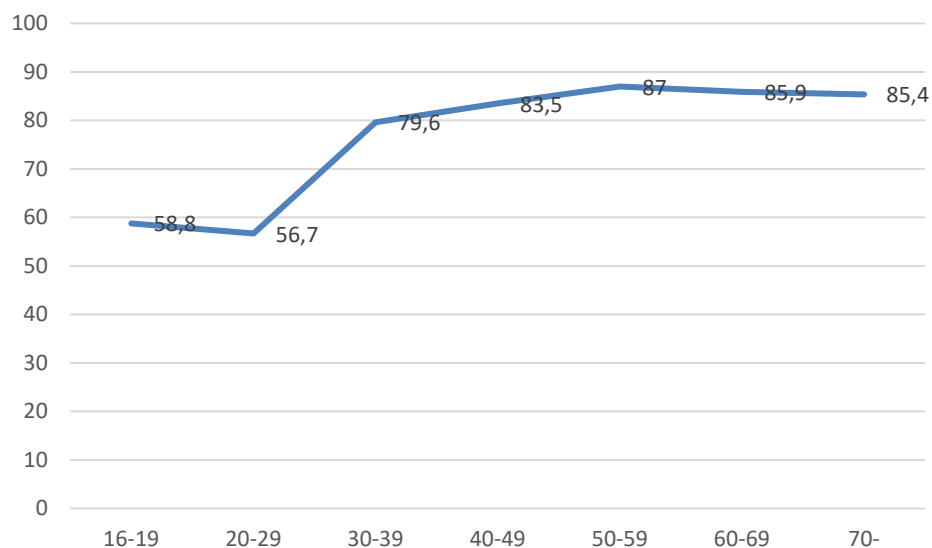
- Bolig- og lokalforeninger (figur 4.5)
- Politiske foreninger (figur 4.6)

De er forholdsvis små forskelle mellem aldersgrupper på andelen, som er medlem af

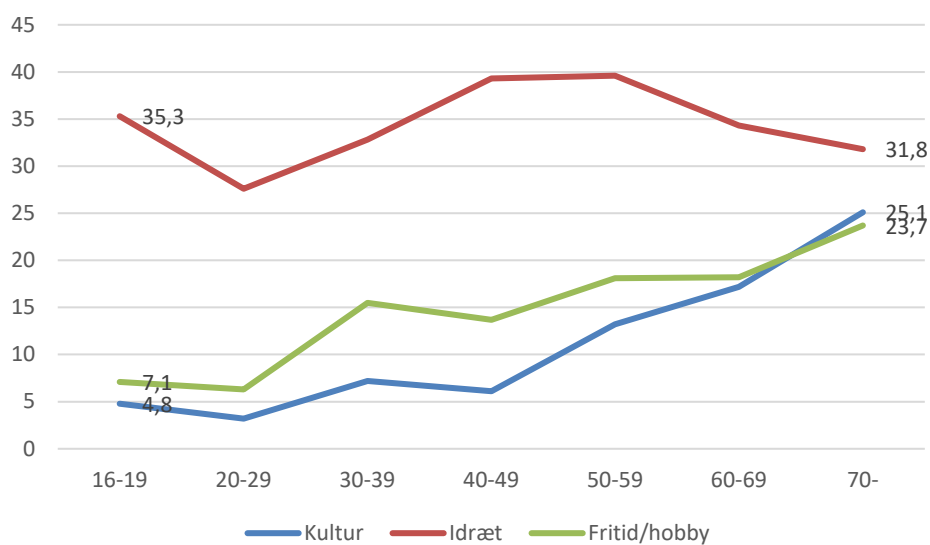
- en idrætsforening (figur 4.3),
- en international forening eller organisation (figur 4.7),
- en forening for rådgivning, retshjælp mv. (figur 4.7) og
- en religiøs forening (figur 4.6).

Fagforeninger, faglige foreninger og brancheforeninger har flest i alderen 30 til 69 år (figur 3.5). Det er kun i foreningstypen skole- og uddannelsesforening (figur 3.4), at andelen, som er medlem, falder med alderen.

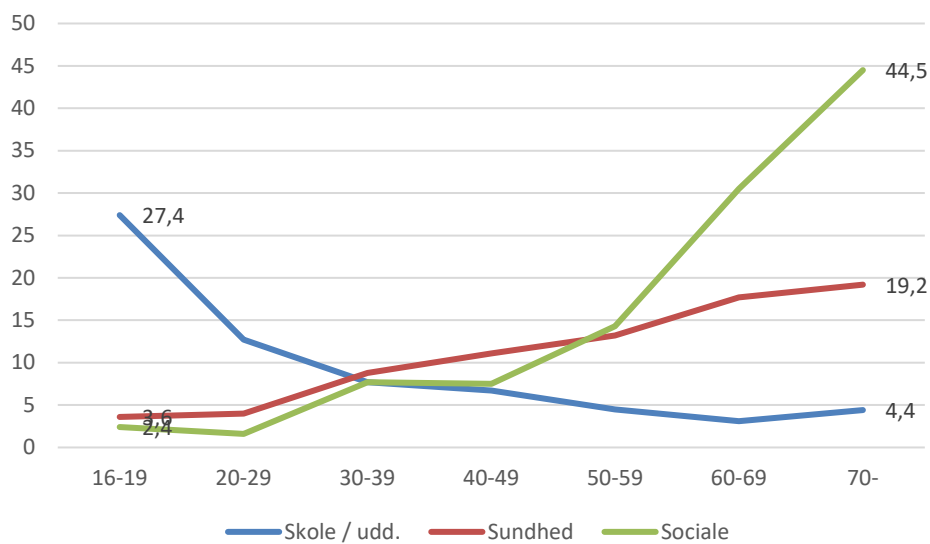
Figur 4.2. Andel af voksne borgere i Vordingborg Kommune, der er medlem af en forening, opdelt på alder (pct.)

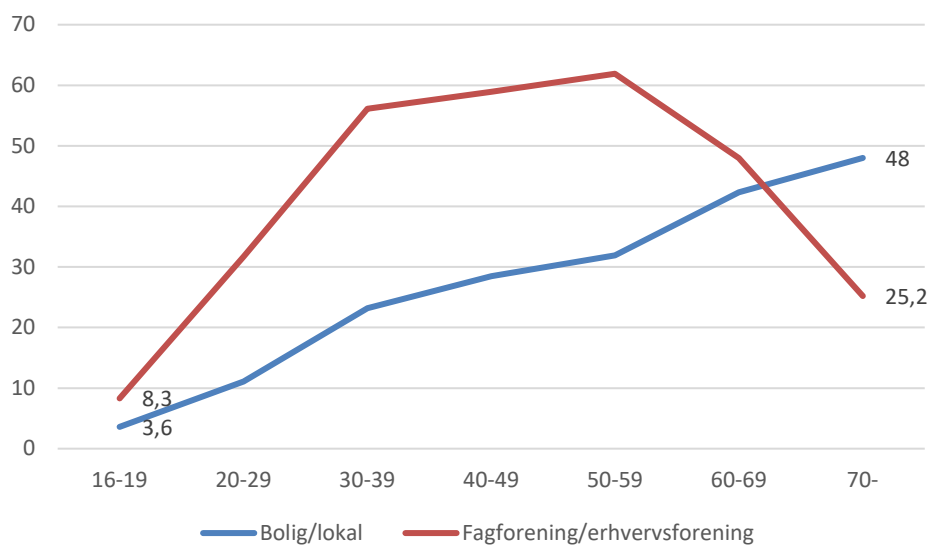
Figur 4.3. Andel af voksne borgere i Vordingborg Kommune, der er medlem af en idrætsforening, en kulturforening og en fritids- og hobbyforening, opdelt på alder (pct.)

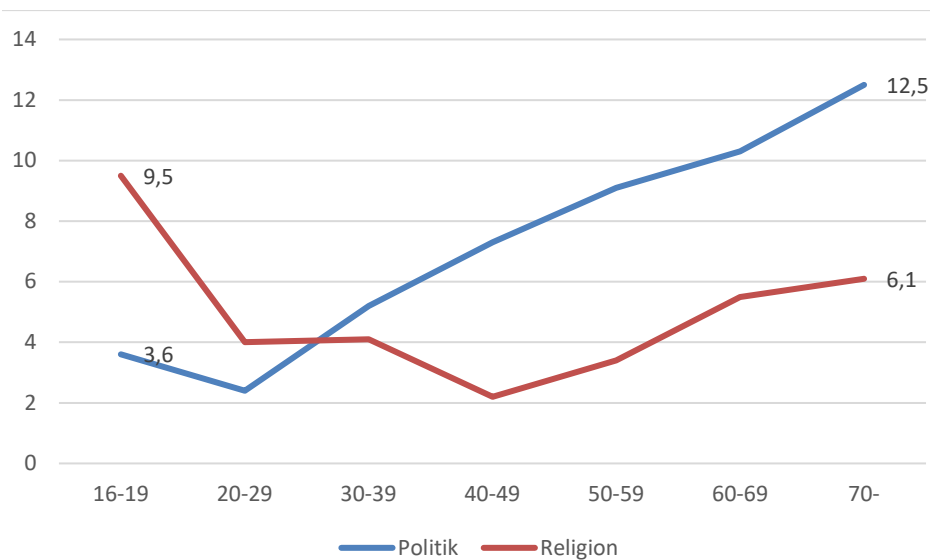
Figur 4.4. Andel af voksne borgere i Vordingborg Kommune, der er medlem af en sundheds-/patientforening, en social- eller pensionistforening og en skole- og uddannelsesforening, opdelt på alder (pct.)

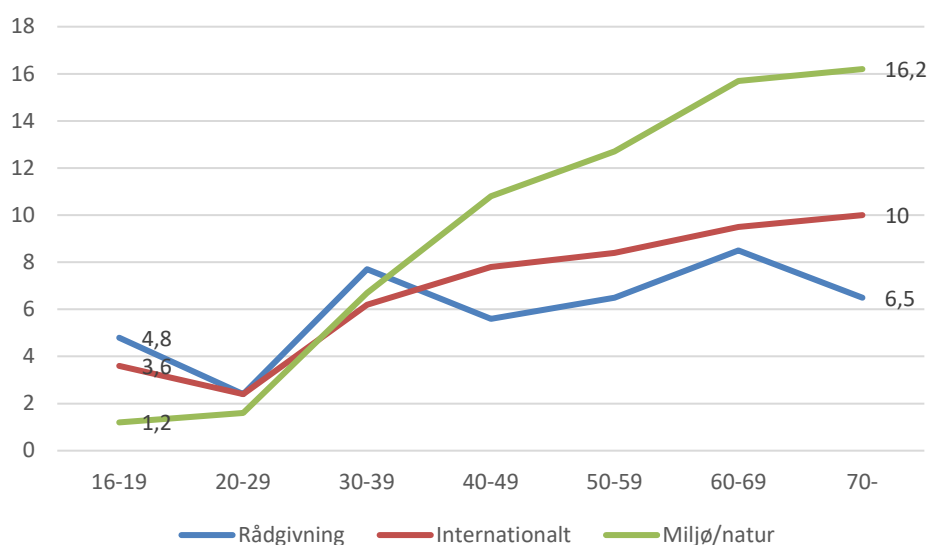
Figur 4.5. Andel af voksne borgere i Vordingborg Kommune, der er medlem af en fagforening / erhvervsforening og en bolig- og lokalforening, opdelt på alder (pct.)

Figur 4.6. Andel af voksne borgere i Vordingborg Kommune, der er medlem af en politisk forening og en religiøs forening, opdelt på alder (pct.)

Figur 4.7. Andel af voksne borgere i Vordingborg Kommune, der er medlem af en miljø- og naturforening, en international forening og en rådgivningsforening, opdelt på alder (pct.)

Uddannelse, etnisk baggrund samt civilstand

Borgere med en erhvervsuddannelse er i højere grad medlem af en forening end borgere, der ikke har en erhvervsuddannelse (både dem som endnu går i skole, og dem som har forladt skolen, men ikke har fået en erhvervsuddannelse).

Men der er ikke en tendens til, at jo længere uddannelse man har, jo større er sandsynligheden for, at man er medlem af en forening. Det gælder dog for de fleste foreningstyper, at borgere med en længerevarende eller mellemlang uddannelse i højere grad er medlem af en forening på det pågældende foreningsområde, end borgere med en kortere uddannelse eller uden en erhvervsuddannelse.

Personer der er født i Danmark eller et andet nordisk land er i højere grad medlem af en forening (henholdsvis 84 pct. og 82 pct.) end personer, der er født i et andet land i Europa (68 pct.), og især personer der er født i et land udenfor Europa (61 pct.). For de fleste foreningstyper er andelen af borgerne, som er medlem af en forening, klart højere blandt borgere, der er født i Danmark eller et andet nordisk land, end blandt borgere, der er født i et andet land i Europa eller i et land udenfor Europa. Den eneste undtagelse er religiøse foreninger.

Personer, der lever i et parforhold, er i højere grad medlem af en forening end personer, der bor alene, og unge som bor hos deres forældre. Men forskellene er ikke store.

5. Borgernes deltagelse i frivilligt arbejde

I dette afsnit analyseres deltagelsen i frivilligt arbejde blandt de voksne i Vordingborg Kommune. Frivilligt arbejde har stor betydning for både fritids- og kulturlivet og mange sociale indsatser, og i disse år har kommunerne meget fokus på at fremme det frivillige arbejde og samarbejdet med både frivillige og foreninger.

Frivillige forstås som dem, der har udført frivilligt og ulønnet arbejde inden for det seneste år. Som regel foregår det i en forening eller organisation, men det kan også finde sted inden for en offentlig institution og privat virksomhed. Frivilligt arbejde er altså bredt forstået. Som frivillig kan man for eksempel være træner på et fodboldhold, museumsvagt, indsamler, medlem af skolebestyrelsen, frivillig på et værested eller parkeringsvagt ved events.

5.1. Hvor mange arbejder frivilligt i Vordingborg Kommune?

I alt 47 pct. af de voksne i Vordingborg Kommune har arbejdet frivilligt inden for det seneste år (tabel 5.1). Det er højere end tilsvarende tal for landet som helhed, hvor to undersøgelser fra 2017 viste henholdsvis 39 pct. (Hjære og Jørgensen, 2017) og 41 pct. (Rambøll, 2017). Det er på samme niveau, som en tilsvarende undersøgelse i Roskilde Kommune kom frem til i 2018.

Idrætten er det område, hvor flest er engageret i frivilligt arbejde. 11 procent inden for den seneste måned og yderligere 6 procent inden for det seneste år. Næsten halvdelen af respondenterne er eller har tidligere været involveret i frivilligt arbejde på idrætsområdet.

Bolig- og lokalsamfundsområdet er det næststørste område for frivilligt arbejde. 9 procent har arbejdet frivilligt inden for den seneste måned og yderligere 4 procent inden for det seneste år.

Det tredje største område for frivilligt arbejde er kulturområdet. Her har 6 procent arbejdet frivilligt inden for den seneste måned og yderligere 3 procent inden for det seneste år. Dertil kommer henholdsvis 5 og 3 procent inden for fritid og hobbies.

8 procent har inden for det seneste år arbejdet frivilligt på det sociale område, og 7 procent inden for sundheds- og forebyggelsesområdet.

I betragtning af at fagforeninger, erhvervsforeninger mv. er det område, hvor flest borgere er medlem af en forening, er det forholdsvis få, 6 procent, som har arbejdet frivilligt på området inden for det seneste år.

Borgerne blev også spurgt, om de regelmæssigt hjælper andre end egen familie og nærmeste venner med opgaver, som de ikke får penge for, men som de ikke selv vil betegne som frivilligt arbejde. Det svarer 42 pct. af respondenterne, at de gør. Det er især de helt unge, i højere grad mænd end kvinder samt borgere med en mellemlang eller videregående uddannelse. Mellem lokalområderne er der ingen forskel på dette. Der er en meget klar sammenhæng mellem deltagelse i frivilligt arbejde og 'regelmæssig hjælp til andre end egen familie og nærmeste venner'. Mens 56 pct. af de borgere, der har udført et frivilligt arbejde inden for den seneste måned, også regelmæssigt har hjulpet andre (men som de ikke selv ville betegne som frivilligt arbejde), gælder det kun 26 pct. af dem, der aldrig har udført et frivilligt arbejde. Men tilsammen udgør dem, som arbejder frivilligt, og dem som regelmæssigt hjælper andre end egen familie og nærmeste venner, 64 pct. af borgerne i Vordingborg Kommune.

Borgernes deltagelse i frivilligt arbejde

Tabel 5.1. Andel af borgere i Vordingborg Kommune der arbejder frivilligt inden for forskellige samfundsområder (pct.):

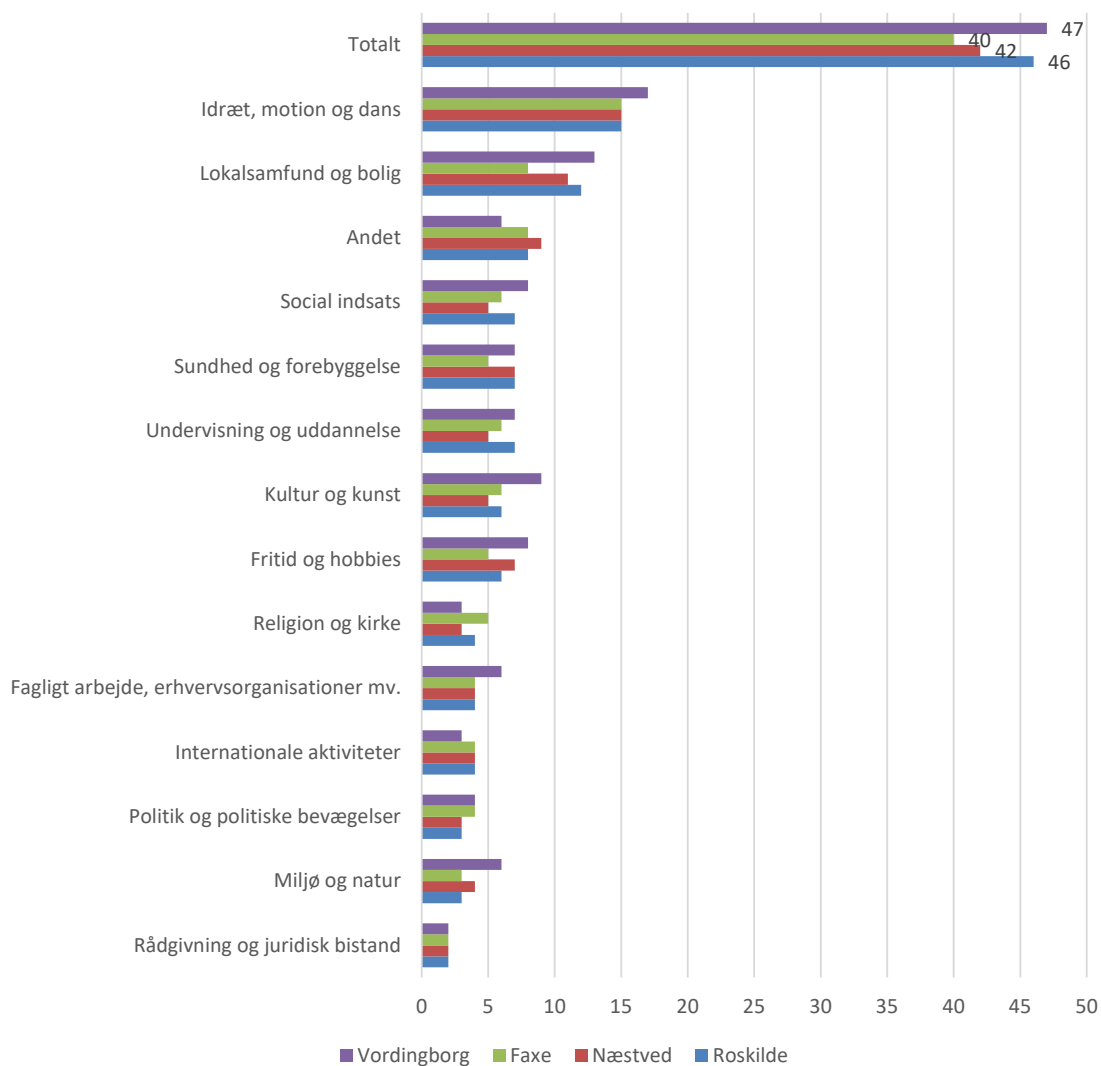
	Inden for den seneste måned	Inden for det seneste år	Nej, men har gjort det tidligere	Aldrig	Ved ikke	N =
Kulturområdet? Fx museer, lokalhistoriske arkiver, sangkor, teater	6,1	2,8	15,2	74,6	1,4	2413
Idrætsområdet? Fx sportsklubber, danseforeninger, svømmehaller	10,7	6,1	29,2	52,8	1,3	2412
Fritidsområdet i øvrigt? Fx hobbyforeninger, slægtsforskning, spejder	5,1	2,7	21,0	69,7	1,5	2411
Uddannelse, undervisning og forskning? Fx skolebestyrelse, voksen- og fritidsundervisning	3,6	3,1	24,7	67,2	1,5	2411
Sundheds- og sygdomsområdet? Fx bloddonor, patientforening, krisehjælp	3,4	3,2	19,8	71,9	1,7	2411
Det sociale område? Fx pensionistforeninger, væresteder, daginstitutionsbestyrelser	4,7	3,2	14,8	75,6	1,7	2410
Miljøområdet? Fx naturfredning, dyreværn, selvejende haver	3,2	2,5	11,2	81,5	1,6	2409
Bolig og lokalsamfundsområdet? Fx beboerforeninger, grundejerforeninger	8,6	4,3	16,3	69,1	1,7	2408
Fagligt arbejde og brancheorganisationer? Fx fagforbund, handelsstandsforening,	3,7	2,2	16,7	75,9	1,5	2408
Rådgivning og juridisk bistand? Fx forbrugsorganisationer, menneskerettigheder	0,6	0,8	6,8	90,1	1,7	2408
Politik og partiforeninger? Fx vælgerforeninger, græsrodsorganisationer, kvindebevægelse	2,2	1,7	11,8	82,6	1,7	2408
Internationale aktiviteter? Fx humanitære, freds- og solidaritetsorganisationer	1,7	1,7	9,1	85,7	1,9	2407
Religion og kirke? Fx menighedsarbejde, søndagsskole	2,3	1,0	8,5	86,5	1,7	2408
Andre områder end de allerede nævnte?	3,7	2,5	7,7	71,7	14,3	2409
Frivillig inden for mindst et område	34,1	12,5	27,4	26,1		2415

Sammenligning med andre kommuner

I lignende undersøgelser i Roskilde Kommune, Faxe Kommune og Næstved Kommune, gennemført i 2018, er der også blevet spurgt på samme måde om borgernes deltagelse i frivilligt arbejde. Derfor kan resultaterne for Vordingborg Kommune sammenlignes dermed. Andelen af borgerne i de fire kommuner, der inden for det seneste år forud for besvarelsen af spørgeskemaet, har deltaget i et frivilligt arbejde, fremgår af figur 5.1.

Sammenligningen viser, for det første, at andelen, som inden for det seneste år forud for spørgeskemaets besvarelse har udført et frivilligt arbejde, er lidt højere i Vordingborg Kommune og Roskilde Kommune end i både Næstved Kommune og Faxe Kommune. Det går igen på fleres samfundsområder. Men ellers er det et meget identisk billede af, hvor borgerne er engageret i frivilligt arbejde, de fire undersøgelser viser.

Figur 5.1. Andel af borgere i fire kommuner på Sjælland, som inden for det seneste år (forud for spørgeskemaets besvarelse) har deltaget i frivilligt arbejde (pct.)

Lokalområder og frivilligt arbejde

Det frivillige arbejde finder sted forholdsvis ligeligt mellem lokalområderne / skoledistrikterne i Vordingborg Kommune (tabel 5.2).

- Der er forholdsvis flere, der arbejder frivilligt på kulturområdet og inden for sundhed og forebyggelse, i Præstø og på Møn, end i de øvrige lokalområder.
- Der er forholdsvis lidt flere, som arbejder frivilligt inden for idrætsområdet i Gåsetårn skoledistrikt og Præstø skoledistrikt end i især Svend Gønge skoledistrikt.
- På det sociale område er der forholdsvis flere, som arbejder frivilligt, på Møn end i især Svend Gønge skoledistrikt og på Møn.

- Der er forholdsvis flest som engagerer sig frivilligt på miljø- og naturområdet på Møn.
- Der er forholdsvis flere, som er engageret i frivilligt arbejde inden for religion i Svend Gønge skoledistrikt.

Tabel 5.2. Andel af borgere i Vordingborg Kommune der arbejder frivilligt (inden for den seneste måned) inden for forskellige samfundsområder, opdelt på lokalområder (pct.).

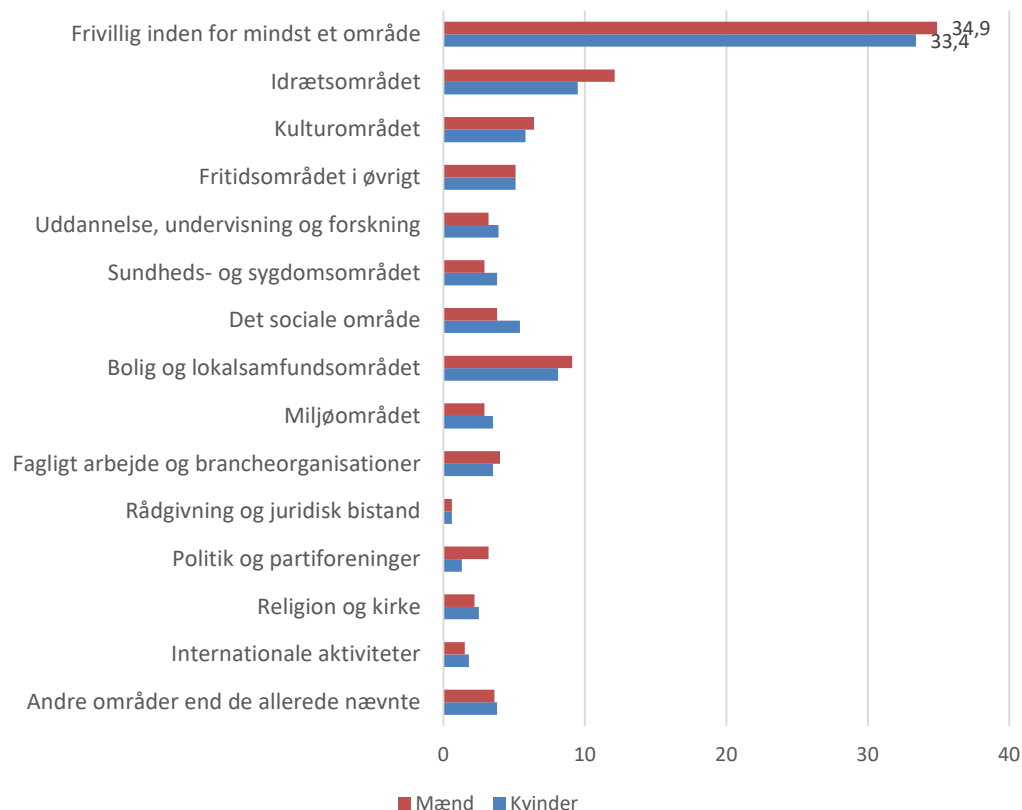
	Gåsetårn	Kulsbjerg	Møn	Præstø	Svend Gønge	P <
Kulturområdet? Fx museer, lokalhistoriske arkiver, sangkor, teater	4,9	3,9	8,8	8,9	4,3	.001
Idrætsområdet? Fx sportsklubber, danseforeninger, svømmehaller	12,7	9,9	9,4	11,5	7,4	.1
Fritidsområdet i øvrigt? Fx hobbyforeninger, slægtsforskning, spejder	4,4	5,6	5,0	5,8	5,6	.7
Uddannelse, undervisning og forskning? Fx skolebestyrelse, voksen- og fritidsundervisning	3,5	3,7	3,6	3,2	3,9	.9
Sundheds- og sygdomsområdet? Fx bloddonor, patientforening, krisehjælp	3,1	2,9	4,1	5,1	1,3	.05
Det sociale område? Fx pensionistforeninger, væresteder, daginstitutionsbestyrelser	4,8	5,6	3,1	7,1	3,0	.05
Miljøområdet? Fx naturfredning, dyreværn, selvejende haver	2,6	2,1	5,4	3,2	2,6	.01
Bolig og lokalsamfundsområdet? Fx beboerforeninger, grundejerforeninger	8,8	7,2	9,4	10,3	6,5	.2
Fagligt arbejde og brancheorganisationer? Fx fagforbund, handelsstandsforening,	3,6	3,3	3,1	3,5	4,3	.3
Rådgivning og juridisk bistand? Fx forbrugsorganisationer, menneskerettigheder	0,8	0,2	0,5	0,6	0,9	.8
Politik og partiforeninger? Fx vælgerforeninger, græsrodsorganisationer, kvindebevægelse	2,5	1,0	3,2	1,0	2,6	.2
Internationale aktiviteter? Fx humanitære, freds- og solidaritetsorganisationer	2,0	1,2	1,6	1,9	1,3	.5
Religion og kirke? Fx menighedsarbejde, søndagsskole	2,4	1,0	2,3	2,9	4,3	.05
Andre områder end de allerede nævnte?	4,4	3,5	2,9	4,2	3,0	.2
Frivillig inden for mindst et område	34,2	30,7	35,3	39,8	30,6	.3

Køn

Der er ingen statistisk signifikant forskel på andelen af kvinder og mænd, som inden for den seneste måned har arbejdet frivilligt. Henholdsvis 33 procent og 35 procent (figur 5.2). Det er i overensstemmelse med landsundersøgelser, der viser, at kvinderne - til forskel fra tidligere - nu er lige så aktive som mændene (Hjære og Jørgensen, 2017).

Mænd er i højere grad end kvinder frivillig inden for idræt, på bolig- og lokalsamfundsområdet og inden for politik. Kvinder er i højere grad end mænd frivillige på det sociale område, på sundhedsområdet og inden for skole og uddannelse.

Figur 5.2. Andel af borgere i Vordingborg Kommune der arbejder frivilligt inden for forskellige samfundsområder, opdelt på køn (pct.)

Alder

Der er forholdsvis flest, som arbejder frivilligt, fra 40 år og ældre, men det varierer fra samfundsområde til samfundsområde (tabel 5.3):

- Inden for idræt er fordeling på aldersgrupper forholdsvis lige, men dog flest i alderen 40 til 49 år.
- På fritids- og hobbyområdet det også forholdsvis jævnt fordelt på aldersgrupper.
- Inden for uddannelse, skole mv. er der forholdsvis flest blandt de unge.
- På sundheds- og forebyggelsesområdet er fordelingen også forholdsvis lige.
- På det sociale område – som bl.a. omfatter pensionistforeningerne – er der forholdsvis mange flere blandt de ældre – 60 år og ældre – end blandt de unge og midaldrende.
- På miljø- og naturområdet er der også forholdsvis flest blandt de ældre.
- På bolig- og lokalsamfundsområdet stiger andelen, som arbejder frivilligt på dette område, med alderen.
- Inden for det arbejdsrelaterede område – fagforeninger, faglige foreninger, erhvervs-

og brancheforeninger mv. - er der flest i alderen 30 til 60 år og forholdsvis få unge under 30 år.

- Der er forholdsvis små forskelle inden for rådgivning mv.
- Frivilligt arbejde inden for det politiske område engagerer især borgere over 50 år.
- Inden for det internationalt orienterede områder er der forholdsvis små forskelle mellem aldersgrupperne.
- På det religiøse område er der forholdsvis færrest frivillige mellem 40 og 49 år, men relativt små forskelle.

Tabel 5.3 Andel af voksne i Vordingborg Kommune der arbejder frivilligt – inden for den seneste måned - på forskellige samfundsområder, fordelt på aldersgrupper (pct.)

n = 2.510	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70+ år
Kulturområdet? Fx museer, lokalhistoriske arkiver, sangkor, teater	3,8	2,4	1,1	2,8	4,6	7,4	11,1
Idrætsområdet? Fx sportsklubber, danseforeninger, svømmehaller	6,3	8,1	10,1	14,5	11,1	9,9	9,9
Fritidsområdet i øvrigt? Fx hobbyforeninger, slægtsforskning, spejder	5,1	2,4	6,3	4,3	5,4	4,2	6,7
Uddannelse, undervisning og forskning? Fx skolebestyrelse, voksen- og fritidsundervisning, husholdningsforening, studenterforening	8,9	3,3	5,8	5,1	2,3	3	2,9
Sundheds- og sygdomsområdet? Fx bloddonor, patientforening, krisehjælp	5,1	4,1	3,7	4,3	2,5	3,7	2,9
Det sociale område? Fx pensionistforeninger, væresteder, flygtningevenner, daginstitutionsbestyrelser	1,3	1,6	3,7	1,7	1,7	4,6	11,3
Bolig og lokalsamfundsområdet? Fx beboerforeninger, antenneforeninger, grundejerforeninger	1,3	0,8	4,3	6,0	10,2	9,6	11,9
Fagligt arbejde og erhvervs- og brancheorganisationer? Fx fagforbund, handelsstandsforening, turistforening	1,3	0	5,3	3,4	6	3,2	3,1
Internationale aktiviteter? Fx humanitære, freds- og solidaritetsorganisationer	1,3	0,8	1,1	0,6	1,3	1,8	3,1
Religion og kirke? Fx menighedsarbejde, søndagsskole	2,5	2,4	2,7	0,9	1,5	2,7	3,4
Miljøområdet? Fx naturfredning, dyreværn, selvejende haver	1,3	1,6	1,1	1,4	4,2	3	5,2
Politik og partiforeninger? Fx vælgerforeninger, græsrodsorganisationer, kvindebevægelse	1,3	0,8	0,5	0,9	2,7	2,4	3,3
Området omhandlende rådgivning og juridisk bistand? Fx forbrugsorganisationer, menneskerettigheder, retshjælp	1,3	0	0,5	0,3	0,8	0,6	0,6
Andre områder	5,1	2,4	2,7	4,0	2,9	3,8	4,6
Frivilligt arbejde på mindst ét område	24,1	21,1	28,6	35,5	33,1	35	39,4

Tabellen viser andelen af respondenter, der har arbejdet frivilligt inden for specifikke samfundsområder fordelt på aldersgrupper (n = 2.415 – 2.408).

Uddannelse

De statistiske analyser viser også, at det varierer mellem uddannelsesgrupper, hvor meget man er engageret i frivilligt arbejde. Jo længere uddannelse, jo større er sandsynligheden for, at den enkelte er engageret i frivilligt arbejde.

Denne sammenhæng finder vi også inden for frivilligt arbejde på kulturområdet, på det sociale område, på miljø- og naturområdet og til dels inden for idræt, fritid og hobbies, skole og uddannelse, bolig- og lokalsamfund, arbejdsrelateret frivilligt arbejde samt politik.

Kulturel og etnisk baggrund

Borgere, der er født i Danmark eller andet nordisk land, er i højere grad end borgere, der er født i et land udenfor de nordiske lande, engageret i frivilligt arbejde inden for kultur, idræt, fritid, det sociale område samt politik. Men det er værd at bemærke, at denne sammenhæng ikke findes inden for skole og uddannelse, miljø og natur, bolig og lokalsamfund, arbejdsrelateret frivilligt arbejde, rådgivning mv. samt frivilligt arbejde for internationale mål. Op på det religiøse område, er der forholdsvis flest borgere, der er født i et land uden for de nordiske lande, der arbejder frivilligt

5.2. Medlem af den forening eller organisation, som den frivillige udfører frivilligt arbejde for?

57 pct. af de frivillige er medlem af den forening eller organisation, som de udfører det frivillige arbejde i, og 80 pct. synes, at det er meget vigtigt eller vigtigt at være medlem af samme organisation. Det gælder i lidt højere grad mænd end kvinder, og andelen vokser i takt med alderen. Men ingen væsentlige forskelle mellem køn og mellem aldersgrupper på holdningen dertil.

5.3. Tidsafgrænset frivilligt arbejde

46 pct. af de frivillige har inden for det seneste år udført et tidsafgrænset frivilligt arbejde. Det gælder især de unge og de midaldrende.

5.4. Motiver for at arbejde frivilligt

Hvorfor engagerer folk sig i frivilligt arbejde? Dette skal vi belyse i dette afsnit. De, der har arbejdet frivilligt inden for det seneste år, er blevet spurgt, hvorfor de udfører frivilligt arbejde. Tabel 5.4 viser, at der er mange bevæggrunde.

Tre grunde tillægges næsten lige stor betydning for de frivilliges engagement og mere betydningsfulde end de øvrige:

- 'At du som frivillig kan gøre noget, som er vigtigt for lokalsamfundet? (mindst hos de ældre og kvinder i højere grad end mænd).
- 'At du som frivillig deltager i et socialt fællesskab, som du værdsætter' (i meget højere grad blandt de unge og kvinder i højere grad end mænd).
- 'At du som frivillig kan gøre noget konkret på områder, som optager dig? (mindst hos de ældre over 60 år og i højere grad hos borgere med en videregående uddannelse)

Dernæst kommer bevæggrunde af identitetsmæssig karakter – medfølelse for andre, tilfredshed med sig selv.

- 'At du som frivillig viser medfølelse med dem, som har det værre end dig' (især kvinder og unge).
- 'At du som frivillig bliver mere tilfreds med dig selv' (især kvinder og yngre).
- 'At du føler dig betydningsfuld, når du arbejder som frivillig' (tilslutningen til standpunktet falder med alderen, i højere grad kvinder end mænd, mindst blandt frivillige med en lang videregående uddannelse).

I sammenligning med ovenstående bevæggrunde tillægges det mindre betydning, at man ved det frivillige arbejde får noget ud af det selv – at man lærer noget, at man får kontakter, og at man kan få en attest.

- 'At du kan lære mere om det, du arbejder frivilligt med' (især kvinder og unge).
- 'At du kan få kontakter, som kan hjælpe dig i arbejdslivet senere' (især kvinder og i meget højere grad unge end ældre).
- 'At du kan lære mere om det, du arbejder frivilligt med'.
- 'At du som frivillig lærer noget gennem praktiske erfaringer' (især kvinder, falder med alderen).
- 'At det er godt at have en attest på, at man har arbejdet som frivillig' (i højere grad kvinder end mænd, tilslutningen til standpunktet falder stærkt med alderen).

Meget få svarer, at de arbejder frivilligt, fordi de 'oplever et socialt pres for at deltage' (i lidt højere grad unge end ældre).

Borgernes deltagelse i frivilligt arbejde

Figur 5.4. De frivilliges begrundelser / motiver for at arbejde frivilligt (pct.)

	1 ingen betydning	2	3	4 hverken eller	5	6	7 stor betydning	Gennem- snit
At du som frivillig kan gøre noget, som er vigtigt for lokalsamfundet?	14,3	1,5	3,3	22,9	14,1	18,7	25,2	4,8
At du som frivillig deltager i et socialt fællesskab, som du værdsætter?	15,2	1,5	2,4	20,5	16,5	18,9	25,0	4,8
At du som frivillig kan gøre noget konkret på områder, som optager dig?	15,9	2,1	2,8	21,5	16,3	18,6	22,7	4,7
At du som frivillig viser medfølelse med dem, som har det værre end dig?	17,7	3,7	3,7	29,4	14,2	12,5	18,7	4,3
At du som frivillig bliver mere tilfreds med dig selv?	19,4	2,3	2,7	28,8	17,1	12,5	17,2	4,3
At du kan lære mere om det, du arbejder frivilligt med?	17,3	2,2	3,8	27,3	17,8	15,2	16,3	4,4
At du som frivillig lærer noget gennem praktiske erfaringer?	21,3	2,7	3,5	27,6	18,3	14,3	12,5	4,1
At du har venner, der arbejder frivilligt	32,1	2,9	2,4	32,4	11,7	5,9	12,5	3,6
At du føler dig betydningsfuld, når du arbejder som frivillig?	26,4	4,1	3,0	33,1	12,7	9,9	10,9	3,8
At du kan få kontakter, som kan hjælpe dig i arbejdslivet senere?	32,2	4,6	3,5	31,4	11,3	8,6	8,5	3,5
At det er godt at have en attest på, at man har arbejdet som frivillig?	46,0	4,6	2,8	32,1	6,4	3,8	4,4	2,8
At du oplever et socialt pres for at deltage?	48,9	7,8	5,1	30,5	3,9	1,9	1,9	2,5

Tabellen viser de, hvor stor betydning de, der arbejder frivilligt, tilskriver en række udvalgte årsager i forhold til deres frivillige arbejde. Kun de, der har arbejdet frivilligt inden for de seneste 12 måneder, er medtaget i analysen (n=1620). Spørgsmålet, der ligger til grund for analysen var: "Nu kommer nogle grunde til at udføre frivilligt ulønnet arbejde. På en skala fra 1-7, hvor stor betydning har det, at..".

5.5. Hvorfor ikke arbejde frivilligt?

De voksne, der ikke har arbejdet frivilligt inden for de seneste 12 måneder, blev spurgt, hvorfor de ikke udfører frivilligt arbejde. Særligt én grund overskygger de øvrige. Således svarer 48 pct. af de voksne, at de ikke udfører frivilligt arbejde, fordi *'de ikke har tid eller hellere vil bruge tiden til noget andet'*. Den næstmest udbredte grund til ikke at arbejde frivilligt er *'at det ikke interesserer mig'* (27 pct.). Interessant er det, at hele 17 pct. angiver, at de ikke arbejder frivilligt, fordi de ikke er blevet spurgt (tabel 5.5). Det vidner om, at der gennem personlige henvendelser muligvis findes et potentiale for rekruttering af et større antal frivillige. Andre undersøgelser har vist, at omkring halvdelen er kommet i gang med frivilligt arbejde, fordi de blev opfordret til det.

Tabel 5.5. Hvad afholder dig fra at udføre frivilligt, ulønnet arbejde? Kunne give flere svar.

Hvad afholder dig fra at udføre frivilligt arbejde?	Pct.	Grupper som i højere grad angiver denne begrundelse
Fordi jeg ikke har tid eller hellere vil bruge tiden til noget andet	48	I højere grad borgere der har en lang videregående uddannelse
Fordi det ikke interesserer mig	27	I højere grad mænd end kvinder
Fordi jeg aldrig er blevet spurgt	17	Mest mænd. Først og fremmest de unge
Fordi jeg har en sygdom eller et handicap	16	Vokser med alderen. I højere grad kvinder end mænd
Fordi jeg ikke har råd til at arbejde som frivillig	9	Især de unge. Falder stærkt med alderen.
På grund af andre grunde end de allerede nævnte, hvilke andre grunde.	8	Ingen sammenfald med baggrundsvariable
På grund af regler for modtagelse af offentlige ydelser, f.eks. dagpenge, efterløn, kontanthjælp.	8	Ingen sammenfald med baggrundsvariable
Fordi jeg ikke ved, hvordan jeg skal komme i gang	8	Ingen sammenfald med baggrundsvariable
Fordi jeg tidligere har haft dårlige erfaringer med frivilligt arbejde	2	I højere grad i de ældste aldersgrupper
På grund af strenge krav for at kunne være frivillig	2	Ingen sammenfald med baggrundsvariable

Tabellen viser svarfordelingen på spørgsmålet, "Hvad afholder dig fra at udføre frivilligt, ulønnet arbejde?". Kun respondenter, der har angivet, at de ikke arbejder frivilligt, er medtaget i analysen.

5.6. Holdninger til frivilligt arbejde

Til sidst skal vi se på to spørgsmål, som ofte diskuteres i sammenhæng med frivilligt arbejde (tabel 4.6).

Det første spørgsmål vedr. de frivilliges indflydelse samt deltagelse i demokratiske beslutninger, der hvor de er frivillige. Andre undersøgelser har vist, at frivillige i højere grad tager del i foreningsdemokratiet end øvrige medlemmer. Og det gælder ikke kun frivillige i bestyrelse og udvalg. I denne undersøgelse svarer mere end halvdelen af de frivillige, at de er enige eller meget enige i, at de *'har indflydelse eller deltager i demokratiske beslutninger'*, der hvor de er frivillige. Kun omkring 10 procent er uenige i standpunktet. Standpunktet får i stigende grad tilslutningen i takt med de frivilliges alder, og mændene er i højere grad end kvinderne enige i standpunktet. Det samme gælder frivillige med en lang videregående uddannelse i sammenligning med frivillige med en kortere uddannelse.

Det andet spørgsmål handler om, hvilken betydning de frivillige tillægger det, at de ikke behøver at være frivillig regelmæssigt. Godt halvdelen af de frivillige svarer, at de er enige eller meget enig i, at det er *'vigtigt at jeg ikke behøver at være frivillig regelmæssigt'*. Det mener de unge i lidt højere grad end de ældre, men generelt er der små forskelle på holdningen til standpunktet mellem mænd og kvinder, mellem forskellige uddannelsesgrupper osv.

Tabel 5.6. Hvor enig er du i følgende udsagn om frivillighed?

	Meget uenig	Uenig	Hverken eller	Enig	Meget enig	Ved ikke	N =
Jeg har indflydelse eller deltager i demokratiske beslutninger der hvor jeg er frivillig	5,5	4,8	24,3	28,2	28,9	8,4	1029
Det er vigtigt at jeg ikke behøver være frivillig regelmæssigt	3,6	7,6	25,9	33,3	23,0	6,6	1029

Bilag

Bilagstabel 1. Andel af borgerne der er medlem af en forening, opdelt på køn (pct.) (N = 2478 – 2495)

	Kvinder	Mænd	P <
Kulturforeninger	16,3	12,4	.05
Ildræts- og sportsforeninger	36,1	34,1	.3
Fritids- og hobbyforeninger fx spejder, jagt, kortspil	14,2	21,7	.001
Skole- og uddannelsesforeninger	6,6	5,0	.001
Sundheds-, forebyggelses- og patientforeninger	16,1	11,9	.001
Sociale foreninger Fx foreninger for social hjælp, pensionistforeninger, støtforeninger mv.	24,9	19,7	.005
Miljø- og naturforeninger	12,4	12,7	.4
Bolig og lokalsamfundsforeninger, fx beboerforeninger, grundejerforeninger,	34,8	35,1	.6
Fagforeninger, faglige foreninger eller erhvervs- og brancheforening	46,6	45,4	.5
Foreninger for rådgivning, retshjælp, menneskerettigheder, forbrug mv.	8,3	4,7	.001
Politiske foreninger, fx vælgerforeninger, græsrodsforening, foreninger for en særlig sag	8,5	9,7	.2
Foreninger for internationale mål og aktiviteter, fx humanitære foreninger og solidaritetsforeninger	9,9	6,3	.001
Religiøse foreninger	5,0	3,6	.1
Foreninger for andre mål og aktiviteter end de nævnte	11,1	9,7	.001
Er medlem af mindst en forening	82,1	83,7	.6

Bilagstabel 2. Andel af borgere i Vordingborg Kommune der arbejder frivilligt inden for forskellige samfundsområder, opdelt på køn (pct.).

	Kvinder	Mænd	P<
Kulturområdet? Fx museer, lokalhistoriske arkiver, sangkor, teater	5,8	6,4	.5
Ildrætsområdet? Fx sportsklubber, danseforeninger, svømmehaller	9,5	12,1	.005
Fritidsområdet i øvrigt? Fx hobbyforeninger, slægtsforskning, spejder	5,1	5,1	.9
Uddannelse, undervisning og forskning? Fx skolebestyrelse, voksen- og fritidsundervisning	3,9	3,2	.2
Sundheds- og sygdomsområdet? Fx bloddonor, patientforening, krisehjælp	3,8	2,9	.01
Det sociale område? Fx pensionistforeninger, væresteder, daginstitutionsbestyrelser	5,4	3,8	.001
Miljøområdet? Fx naturfredning, dyreværn, selvejende haver	3,5	2,9	.5
Bolig og lokalsamfundsområdet? Fx beboerforeninger, grundejerforeninger	8,1	9,1	.2
Fagligt arbejde og brancheorganisationer? Fx fagforbund, handelsstandsforening,	3,5	4,0	.005
Rådgivning og juridisk bistand? Fx forbrugsorganisationer, menneskeret-tigheder	0,6	0,6	.1
Politik og partiforeninger? Fx vælgerforeninger, græsrodsorganisationer, kvindebevægelse	1,3	3,2	.05
Internationale aktiviteter? Fx humanitære, freds- og solidaritetsorganisationer	1,8	1,5	.05
Religion og kirke? Fx menighedsarbejde, søndagsskole	2,5	2,2	.3
Andre områder end de allerede nævnte?	3,8	3,6	4,4
Frivillig inden for mindst et område	33,4	34,9	.7

Serien MOVEMENTS

Download publikationer i rapportserien på CISC's hjemmeside: www.sdu.dk/cisc

- 2019:7 Lise Specht Petersen. Legeskibet - en forskningsbaseret evaluering.
- 2019:6 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen. Foreninger og frivillige i samspil med kommunale institutioner og forvaltninger 2018.
- 2019:5 Jens Høyer-Kruse, Evald Bundgård Iversen og Peter Forsberg. Idrætsanlægs fysiske tilstand i Danmark.
- 2019:4 Peter Mindegaard: Dansk Squash - foregangsmand, foreninger og forbund.
- 2019:3 Bjarne Ibsen: Foreningslivet i Næstved Kommune. Analyse af Næstved Kommunes foreningsundersøgelse.
- 2019:2 Marlene Rosager Lund Pedersen, Birgitte Westerskov Dalgas og Bjarne Ibsen. Organiseringen af 'Hold Hjernen Frisk'
- 2019:1 Christian Røj Voldby, Christina Meisner Jørgensen og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af Idrætspuljen under Åben Skole i Odense Kommune.
- 2018:6 Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Christina Meisner Jørgensen: Idræt, fritid og kultur i Roskilde Kommune - Aktiviteter og faciliteter.
- 2018:5 Christina Meisner Jørgensen og Bjarne Ibsen: Fællesskaberne i Rigtige Mænd.
- 2018:4 Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Marlene Rosager Lund Pedersen: Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Faxe Kommune.
- 2018:3 Jens Høyer-Kruse, Christian Røj Voldby, Bjarne Ibsen og Marlene Rosager Lund Pedersen: Børn og voksnes deltagelse i idræts-, fritids- og kulturaktiviteter i Næstved Kommune.
- 2018:2 Lise Specht Petersen: En forskningsbaseret undersøgelse af MY PLAYGROUND: Et midlertidigt legende byrum etableret i fire byer i forbindelse med Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017.
- 2018:1 Bjarne Ibsen, Marlene Rosager Lund Pedersen og Ann Sophia Bertelsen: Hjerteforeningens patientstøtteordning.
- 2017:8 Birgitte Westerskov Pedersen, Søren Andkjær og Jan Toftegaard Støckel: Evaluering af Naturprojektet. Sundheds- og beskæftigelsesprojekter i Furesø og Kerteminde.
- 2017:7 Jens Høyer-Kruse, Evald Bundgård Iversen og Peter Forsberg: Benyttelse og brugertilfredshed i idrætsanlæg.
- 2017:6 Søren Andkjær og Vagn Adler Sørensen: Grejbanker i Danmark – betydning for friluftsliv, udvikling og fremtidsperspektiver.
- 2017:5 Evald Bundgård Iversen, Peter Forsberg og Jens Høyer-Kruse: Organisering og ledelse af idrætsanlæg i Danmark.
- 2017:4 Bjarne Ibsen, Michael Fehsenfeld, Lise Specht Petersen, Klaus Levinsen og Evald Bundgård Iversen: 16 cases med samarbejde mellem kommunale institutioner og civile aktører.
- 2017:3 Søren Andkjær og Astrid Hadberg: Sociale mødesteder i naturen. Kvalitative casestudier af udendørs steder for børn og unge.
- 2017:2 Klaus Levinsen og Bjarne Ibsen: Foreningers samarbejde med kommunale institutioner.
- 2017:1 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen: Kommunale institutioners samarbejde med foreninger og frivillige - omfang, holdninger og udfordringer.
- 2016:4 Karsten Elmoose-Østerlund og Christian Røj Jørgensen: Undersøgelse af foreningsudvikling med 'DM i foreningsudvikling' som case.
- 2016:3 Bjarne Ibsen og Klaus Levinsen: Unge, foreninger og demokrati.
- 2016:2 Søren Andkjær, Jens Høyer-Kruse og Jan Arvidsen: Børn og unges hverdagsfriluftsliv.
- 2016:1 Jens Høyer-Kruse, Peter Forsberg, Christian Gjersing Nielsen og Casper Due Nielsen: Undersøgelse af idræt- og fritidsfaciliteter i Lejre Kommune.

- 2015:10 Signe Højbjerg Larsen, Lise Specht Petersen, Bjarne Ibsen og Ilir Hasani: Parkourfaciliteter i Danmark.
- 2015:9 Jens Høyer-Kruse, Trygve Laub Asserhøj og Casper Due Nielsen: Skoleelevers og voksne borgeres deltagelse i idræts- og fritidsaktiviteter i Greve Kommune.
- 2015:8 Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen: Klubhusets betydning for idrætsforeningerne og deres medlemmer.
- 2015:7 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2013-2014.
- 2015:6 Bjarne Ibsen, Karsten Østerlund og Hans-Peter Qvist: Foreningsdeltagelse og frivilligt arbej-des betydning for demokratisk deltagelse.
- 2015:5 Karsten Østerlund, Bjarne Ibsen, Anne Sofie Berg og Sandra Christiansen: Muligheder og barrierer for forankring af Projekt Fokus.
- 2015:4 Bjarne Ibsen, Heidi Trankjær Bøndergaard og Peter Mindegaard: Evaluering af Projekt Fritids-pas i Fredericia Kommune.
- 2015:3 Lise Specht Petersen: Aktivitetsoaser i Rudersdal Kommune.
- 2015:2 Kirsten Kaya Roessler (red.): Arkitektur og Psykologi: Casestudier i sygehuse, arbejdspladser og byrum.
- 2015:1 Bjarne Ibsen, Maja Pilgaard, Jens Høyer-Kruse og Jan Toftegaard Støckel: Pigers idrætsdeltagelse: Hvorfor er der så mange piger, der ikke går til idræt?
- 2014:15 Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: At mestre livet med et synstab - kursus for nyblinde som led i en rehabiliteringsindsats.
- 2014:14 Peter Mindegaard og Søren Thorgaard Skou: Bedre Liv med Artrose – en folkesygdom med slag-side: Patientuddannelse og træning til borgere i Hvidovre Kommune med artrose i knæ og hofter og kort eller ingen uddannelse.
- 2014:13 Peter Mindegaard: Sund i Hømarken.
- 2014:12 Karsten Østerlund: Social kapital i gymnastik og fitness: En undersøgelse for landsudvalget i DGI Gymnastik & Fitness.
- 2014:11 Ejgil Jespersen: Handicapforskning i idræt og bevægelse - Statusnotat om Center for Handicap og Bevægelsesfremme, August 2014.
- 2014:10 Jim Toft og Maja Ahler: Bevægelse, krop & sind: Idræt, sport og motion i socialpsykiatrien i Ringsted, Slagelse og Sorø Kommune.
- 2014:9 Karsten Østerlund, Kamilla Ryding og Ejgil Jespersen: Idræt, fritid og helbred for mennesker med funktionsnedsættelse.
- 2014:8 Jens Høyer-Kruse og Bjarne Ibsen: Undersøgelse af Farum Arena.
- 2014:7 Rikke Agnete Andersen: Stemmer i Idrætshuset.
- 2014:6 Karsten Østerlund: Undersøgelse af 'DM i foreningsudvikling' 2012-2013.
- 2014:5 Jens Høyer-Kruse og Lau Tofft-Jørgensen: Undersøgelse af idrætfaciliteter i Skanderborg Kom-mune.
- 2014:4 Kurt Lüders: Sprækker i ADHD-diskursen.
- 2014:3 Peter Mindegaard og Bjarne Ibsen: Brugerundersøgelse af AquaPunkt-vandtræning.
- 2014:2 Bjarne Ibsen: 10 års forskning i bevægelser - CISC 2004-2014: Statustrapport for Center for for-skning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund - baggrund, undersøgelser og publikationer.
- 2014:1 Anna Staal: Unge, idræt og recovery: Evaluering af udviklingsprojekt om idræt for sindslidende.

Se alle tidligere Movements udgivelser her:

https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/c_isc/publikationer/movements